

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (MEPA)
სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი (EIEC)
გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა (UNEP) | კლიმატის მწვანე ფონდი (GCF)

პროექტი: შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის
პროცესის მხარდასაჭერად

საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმა (NAP) დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა

ჩასაბარებელი შედეგი 3.1.1.2 a | ქმედება 2.1

მომზადებულია: ა(ა)იპ „ეკოტონი“

წარდგენილია: გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრში (EIEC)

ვერსია 2.0 | თბილისი, 2026

დოკუმენტის შესახებ მონაცემები

დოკუმენტის დასახელება	დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა (Stakeholder Engagement Plan, SEP)
ჩასაბარებელი შედეგის კოდი	3.1.1.2 a (ქმედება 2.1)
პროექტი	შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის პროცესის მხარდასაჭერად
დამკვეთი / მიმღები	გარემოსდაცვითი ინფორმაციის და განათლების ცენტრი (EIEC); გარემოსა და კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის დეპარტამენტი (MEPA)
დონორები / პარტნიორები	კლიმატის მწვანე ფონდი (GCF) - დონორი; გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა (UNEP) - განმახორციელებელი
შემსრულებელი	ა(ა)იპ „ეკოტონი“
ვერსია / სტატუსი	1.0 / სამუშაო ვერსია შესათანხმებლად

დოკუმენტი მომზადებულია ა(ა)იპ „ეკოტონი“-ის მიერ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA) გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის (EIEC) პროექტის - „შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის პროცესის მხარდასაჭერად“ - ფარგლებში, რომელიც ხორციელდება გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამის (UNEP) და კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მხარდაჭერით. დოკუმენტში წარმოდგენილი მოსაზრებები, შეფასებები და დასკვნები ეკუთვნის ავტორთა ჯგუფს და შესაძლოა არ ასახავდეს პროექტის განხორციელებაში ჩართული ინსტიტუციებისა და დონორი ორგანიზაციების ოფიციალურ პოზიციას.

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა „ცოცხალი დოკუმენტი“ და განახლდება NAP-ის პროცესის თითოეულ ეტაპზე მიღებული უკუკავშირისა და დაინტერესებული მხარეების რეესტრის ცვლილებების შესაბამისად. ყოველი განახლება აისახება ვერსიის ნომერსა და თარიღში.

აბრევიატურები

აბრევიატურა	განმარტება
APA	დაცული ტერიტორიების სააგენტო
CCA	კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია
CCC	კლიმატის ცვლილების საბჭო
CCD	კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის სამმართველო (MEPA)
CoM	მერების შეთანხმება (Covenant of Mayors)
CSO	სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაცია
EIEC	გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
ETF	გამდიერებული გამჭვირვალობის ჩარჩო
GAP	გენდერული სამოქმედო გეგმა (Gender Action Plan)
GCF	კლიმატის მწვანე ფონდი
GESI	გენდერული თანასწორობა და სოციალური ინკლუზია
GGA	გლობალური ადაპტაციის მიზანი
GITA	ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო
GNTA	საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია
HRBA	ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომა
IAP2	საზოგადოებრივი მონაწილეობის საერთაშორისო ასოციაცია
LWPG	ლიმას სამუშაო პროგრამა გენდერის საკითხებზე (Lima Work Programme on Gender)
M&E	მონიტორინგი და შეფასება
MEL	მონიტორინგი, შეფასება და სწავლება
MEPA	გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
MES	განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო
MoESD	ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
MoF	ფინანსთა სამინისტრო

აბრევიატურა	განმარტება
MoH	ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო
MoI	ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
MRD	რეგიონული განვითარების სამინისტრო
NAP	ადაპტაციის ეროვნული გეგმა
NC5	მეხუთე ეროვნული შეტყობინება
NDC	ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი
NEA	გარემოს ეროვნული სააგენტო
NEAP	გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამა
NFA	ეროვნული სატყეო სააგენტო
NGO	არასამთავრობო ორგანიზაცია
RDA	სოფლის განვითარების სააგენტო
SDG	მდგრადი განვითარების მიზნები
SECAP	მდგრადი ენერგეტიკისა და კლიმატის სამოქმედო გეგმა
SEP	დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა
SOP	სტანდარტული საოპერაციო პროცედურები (Standard Operating Procedures)
ToR	ტექნიკური დავალება (Terms of Reference)
UNDP	გაეროს განვითარების პროგრამა
UNEP	გაეროს გარემოს დაცვის პროგრამა
UNFCCC	გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია

1. შესავალი.....	10
1.1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) მიზანი და გამოყენების სფერო	10
1.2. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) მომზადების მეთოდოლოგია	11
1.3. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) შემუშავების საფუძველი	12
2. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პრინციპები და მიდგომა.....	12
2.1. ძირითადი პრინციპები	12
2.2. ჩართულობის დონეები	12
2.3. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) მიდგომა	13
3. დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება და ანალიზი.....	15
3.1. იდენტიფიცირების მეთოდოლოგია	15
3.2. დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები და რუკა	15
3.3. გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია	16
3.4. მოწყვლადი ჯგუფები და პრიორიტეტული სექტორები	16
3.4.1 გენდერული თანასწორობა და სოციალური ინკლუზია NAP -ის პროცესში	17
4. ინსტიტუციური და საკოორდინაციო მექანიზმები	20
4.1. მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები	20
4.2. სამი ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფი	21
4.3. ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილების ნაკადი	22
5. ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპების მიხედვით.....	24
6. გენდერის თანაბარი მონაწილეობის სტრატეგია	24
7. კომუნიკაცია და ინფორმაციის გავრცელება.....	26
7.1. საკომუნიკაციო მასალები	26
7.2. საკომუნიკაციო პროდუქტები და არხები	27
7.3. უკუკავშირისა და ინფორმაციის გაცვლის მექანიზმი	27
7.4. ცოდნის გაზიარება და საერთაშორისო კომუნიკაცია.....	28
8. ინფორმაციის გასაჯაროება და უკუკავშირის/საჩივრების მექანიზმი.....	29
8.1. ინფორმაციის გასაჯაროება	29
8.2. უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის მექანიზმი	30
8.3. სავალდებულო საჯარო კონსულტაცია (№629 დადგენილების შესაბამისად)	31

8.4. №629 დადგენილების მოთხოვნათა ასახვა (შესაბამისობის ცხრილი)	32
9. ჩართულობის მონიტორინგი, შეფასება და ანგარიშგება.....	33
10. დასკვნები და რეკომენდაციები.....	34
დანართები.....	37
დანართი 1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი პრინციპები	37
დანართი 2. დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები და რუკა	38
დანართი 3. გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია	40
დანართი 4. პრიორიტეტული სექტორები და კლიმატური მოწყვლადობა.....	42
დანართი 5. მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები.....	43
დანართი 6. ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპების მიხედვით	46
დანართი 7. კომუნიკაციის მატრიცა	50
დანართი 8. №629 დადგენილების შესაბამისობის ცხრილი	51
დანართი 9. ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორები	53
დანართი 10. დაინტერესებული მხარის რეესტრის შაბლონი	55
განმარტებები.....	55
დანართი 11. ჩართულობის ღონისძიებების გრაფიკი (პროექტის თვეების მიხედვით)	57
დანართი 12. დასწრების რეესტრისა და სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შაბლონი	60
შემაჯამებელი სტატისტიკა.....	60
დანართი 13. უკუკავშირის / საჩივრის ფორმის შაბლონი	61
რეაგირების კატეგორიები.....	62
კონფიდენციალურობა.....	62
დანართი 14. შეხვედრის ოქმის შაბლონი	62
1. ძირითადი ინფორმაცია.....	62
2. დღის წესრიგი	62
3. მონაწილეები	63
4. განხილული საკითხები.....	63
5. მიღებული გადაწყვეტილებები და შეთანხმებები	63
6. მიღებული უკუკავშირი და შემდგომი რეაგირება.....	63
7. შემდგომი ნაბიჯები.....	64
8. დანართები	64
დანართი 15. საჯარო კონსულტაციის შემაჯამებელი ანგარიშისა და რეკომენდაციების აღრიცხვის შაბლონი	64
სტატუსების განმარტება	65
დანართი 16. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) სტრატეგია	66
გენდერული ანალიზის ჩარჩო	66
სტრატეგიული მიზნები.....	68
სამიზნე მაჩვენებლები	69

დანართი 17. SEP-ის შემუშავების საერთაშორისო და ეროვნული სამართლებრივი საფუძვლები.....	72
17.1 ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი საერთაშორისო საფუძვლები	72
17.2 ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი ეროვნული საფუძვლები	75
დანართი 18. კლიმატური ზემოქმედება-სექტორული პრიორიტეტიზაციის მატრიცა (M×P)	77
დანართი 19. წყაროები და ბიბლიოგრაფია.....	80

ცხრილების ნუსხა

- ცხრილი 1.** ჩართულობის დონეები, მათი მიზნები და ტიპური ინსტრუმენტები (IAP2)
- ცხრილი 2.** ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილების მიღების ნაკადი დონეების მიხედვით
- ცხრილი 3.** უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის მექანიზმის ეტაპები
- ცხრილი 4.** დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი პრინციპები
- ცხრილი 5.** დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები, წარმომადგენლები და როლი NAP-ში
- ცხრილი 6.** გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია ჯგუფების მიხედვით
- ცხრილი 7.** პრიორიტეტული სექტორები, ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა და დაინტერესებული მხარეები
- ცხრილი 8.** NAP-ის პროცესის მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები
- ცხრილი 9.** ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპებისა და ამოცანების მიხედვით
- ცხრილი 10.** კომუნიკაციის სამიზნე ჯგუფები, ძირითადი გზავნილები და არხები
- ცხრილი 11.** №629 დადგენილების მოთხოვნათა ასახვა ჩართულობის გეგმაში
- ცხრილი 12.** ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორები, სამიზნეები და მონაცემთა წყაროები
- ცხრილი 13.** დაინტერესებული მხარის რეესტრის შაბლონი
- ცხრილი 14.** ჩართულობის ღონისძიებების გრაფიკი პროექტის თვეების მიხედვით
- ცხრილი 15.** დასწრების რეესტრის შაბლონი
- ცხრილი 16.** შემაჯამებელი სტატისტიკა
- ცხრილი 17.** უკუკავშირის / საჩივრის ფორმის შაბლონი
- ცხრილი 18.** დღის წესრიგი (შაბლონი)
- ცხრილი 19.** განხილული საკითხები (შაბლონი)
- ცხრილი 20.** მიღებული გადაწყვეტილებები და შეთანხმებები (შაბლონი)
- ცხრილი 21.** მიღებული უკუკავშირი და შემდგომი რეაგირება (შაბლონი)
- ცხრილი 22.** შემდგომი ნაბიჯები (შაბლონი)
- ცხრილი 23.** საჯარო კონსულტაციის შემაჯამებელი ანგარიში
- ცხრილი 24.** რეკომენდაციებისა და კომენტარების რეესტრი
- ცხრილი 25.** გენდერული ანალიზის ჩარჩო გადაწყვეტილების მიღების დონეების მიხედვით
- ცხრილი 26.** გენდერის თანაბარი მონაწილეობის სამიზნე მაჩვენებლები

ნახაზების ნუსხა

- ნახაზი 1.** დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ხუთდონიანი სპექტრი (IAP2-ის მიხედვით)
- ნახაზი 2.** დაინტერესებული მხარეების გავლენა-ინტერესის მატრიცა

- ნახაზი 3.** კლიმატური ზემოქმედება–სექტორის მატრიცა (ლეოპოლდის ტიპის). წყარო: ავტორთა შეფასება NDC 3.0 (2026) და მე-5 ეროვნული შეტყობინების (2024) საფუძველზე
- ნახაზი 4.** NAP-ის პროცესის ინსტიტუციური და საკოორდინაციო სტრუქტურა
- ნახაზი 5.** ჩართულობის ღონისძიებების ვადები პროექტის თვეების მიხედვით (განტის გრაფიკი)
- ნახაზი 6.** გენდერული მონაწილეობის ძირითადი სამიზნე მაჩვენებლები

1. შესავალი

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა (Stakeholder Engagement Plan-SEP) შემუშავებულია საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის (National Adaptation Plan-NAP) ფორმულირების პროცესის ფარგლებში და წარმოადგენს პროექტის ტექნიკური დავალებით განსაზღვრული ქმედებების ერთ-ერთ ძირითად შედეგს (ქმედება 2.1, ჩასაბარებელი შედეგი 3.1.1.2 a). SEP-ის შემუშავება მჭიდროდ არის დაკავშირებული ორ მომიჯნავე ჩასაბარებელ შედეგთან: სტრატეგიულ საგზაო რუკასა და კომუნიკაციის სტრატეგიასთან (3.1.1.2 b), აგრეთვე სექტორული სამუშაო ჯგუფების ჩამოყალიბების პროცესთან (3.1.1.2 c).

1.1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) მიზანი და გამოყენების სფერო

დოკუმენტის მიზანია უზრუნველყოს დაინტერესებული მხარეების სისტემური, ინკლუზიური, გამჭვირვალე და შედეგზე ორიენტირებული მონაწილეობა NAP-ის ფორმულირების, პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრის, განხილვის, შეთანხმების, განხორციელების, მონიტორინგისა და განახლების პროცესებში.

ამ მიზნის მისაღწევად, SEP ითვალისწინებს დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირების, ანალიზისა და მათი მნიშვნელობისა და გავლენის შეფასების მიდგომებს; NAP-ის პროცესის სხვადასხვა ეტაპისთვის შესაბამისი ჩართულობის დონეებს, ფორმებსა და მექანიზმებს; ქალებისა და კაცების, ასევე კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი ჯგუფების ინკლუზიური მონაწილეობის ხელშეწყობის ღონისძიებებს; ინსტიტუციურ და საკოორდინაციო მექანიზმებს, გადაწყვეტილების მიღებისა და ანგარიშვალდებულების პრინციპებს; ინფორმაციის გავრცელების, ხელმისაწვდომობის, კონსულტაციების, უკუკავშირისა და საჩივრების მართვის მექანიზმებს; ასევე ჩართულობის მონიტორინგის, შეფასებისა და ანგარიშგების ინდიკატორებს, მეთოდებსა და ინსტრუმენტებს.

დოკუმენტი მოიცავს დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის მექანიზმებს ეროვნულ, რეგიონულ და სექტორულ დონეებზე. ჩართულობის ღონისძიებები განხორციელდება ოთხ სამიზნე რეგიონსა და NAP-ის ფარგლებში განსაზღვრულ ექვს პრიორიტეტულ სექტორში.

წინამდებარე გეგმა განიხილავს დაინტერესებული მხარეების ჩართულობას, როგორც უწყვეტ პროცესს, რომელიც ეფუძნება სხვადასხვა დაინტერესებული მხარის ცოდნის,

გამოცდილების, საუკეთესო ხელმისაწვდომი პრაქტიკისა და მეცნიერული მტკიცებულებების გამოყენებას, თან ახლავს NAP-ის ციკლის ყველა ეტაპს და ხელს უწყობს ქვეყნის კლიმატმდებრივი განვითარების მიზნების მიღწევას.

1.2. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) მომზადების მეთოდოლოგია

წინამდებარე დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა (SEP) მომზადდა დოკუმენტების მიმოხილვის, საერთაშორისო და ეროვნული პოლიტიკისა და სტრატეგიული დოკუმენტების ანალიზისა და NAP-ის ფორმულირების პროცესის მოთხოვნების გათვალისწინების საფუძველზე. დოკუმენტის შემუშავებისას განხილულ იქნა კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობასთან დაკავშირებული საერთაშორისო და ეროვნული სამართლებრივი, პოლიტიკისა და მეთოდოლოგიური ჩარჩოები, მათ შორის გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციისა (UNFCCC) და პარიზის შეთანხმების ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებები, NAP-ის ტექნიკური სახელმძღვანელოები, საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი (NDC 3.0), საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინება (NC5), გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამა (NEAP IV) და სხვა რელევანტური დოკუმენტები.

SEP ეფუძნება დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირების, ანალიზისა და ჩართულობის საერთაშორისო პრაქტიკასა და ეროვნულ მოთხოვნებს და განსაზღვრავს NAP-ის პროცესში ჩართული და პოტენციურად ჩასართავი მხარეების მონაწილეობის მექანიზმებს, ფორმატებსა და პროცედურებს. დოკუმენტი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი ჯგუფების, ადგილობრივი თემების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, აკადემიური და კვლევითი ინსტიტუტების, კერძო სექტორისა და ადგილობრივი თვითმმართველობების ჩართულობის უზრუნველყოფას.

დოკუმენტის მომზადებისას გათვალისწინებულ იქნა გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპები, რაც გულისხმობს სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის ინტერესებისა და საჭიროებების გათვალისწინებას ჩართულობის მექანიზმების დაგეგმვის პროცესში.

SEP წარმოადგენს ცოცხალ დოკუმენტს და საჭიროებისამებრ განახლდება NAP-ის ფორმულირების პროცესში მიღებული ინფორმაციის, უკუკავშირისა და კონსულტაციების შედეგების საფუძველზე.

1.3. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) შემუშავების საფუძველი

SEP ეფუძნება საერთაშორისო და ეროვნულ სამართლებრივ, პოლიტიკისა და მეთოდოლოგიურ ჩარჩოებს, რომლებიც განსაზღვრავს კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესში მონაწილეობის, გამჭვირვალობის, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა და ინკლუზიურობის ძირითად მოთხოვნებს.

2. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პრინციპები და მიდგომა

2.1. ძირითადი პრინციპები

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა NAP-ის პროცესში ეფუძნება ინკლუზიურობის, გამჭვირვალობის, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, დროული და უწყვეტი მონაწილეობის, ანგარიშგებისა და უკუკავშირის, ასევე გენდერული და სოციალური ინკლუზიის პრინციპებს. აღნიშნული პრინციპები მიზნად ისახავს NAP-ის ფორმულირების პროცესში სხვადასხვა სექტორის, მმართველობის დონისა და საზოგადოებრივი ჯგუფების ეფექტიან მონაწილეობას და ხელს უწყობს კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესის ხარისხის, ლეგიტიმურობისა და შედეგიანობის გაძლიერებას. ჩართულობის ძირითადი პრინციპების დეტალური ცხრილი წარმოდგენილია დანართ 1-ში.

2.2. ჩართულობის დონეები

წინამდებარე გეგმა იყენებს დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ხუთდონიან სპექტრს.¹ აღნიშნული მიდგომა უზრუნველყოფს NAP-ის პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის სხვადასხვა ფორმისა და ინტენსივობის სისტემურ დაგეგმვას. თითოეული დაინტერესებული მხარისათვის შესაბამისი ჩართულობის დონე განისაზღვრება მისი როლის, პასუხისმგებლობის, ინტერესისა და NAP-ის პროცესზე შესაძლო გავლენის გათვალისწინებით (იხ. თავი 3)

ცხრილი 1. ჩართულობის დონეები, მათი მიზნები და ინსტრუმენტები

დონე	მიზანი	ტიპური ინსტრუმენტები
------	--------	----------------------

¹ ეფუძნება საზოგადოებრივი მონაწილეობის საერთაშორისო ასოციაციის (IAP2) მიდგომას

დონე	მიზანი	ტიპური ინსტრუმენტები
ინფორმირება	დაინტერესებული მხარეების ინფორმირება პროცესის, პროგრესისა და შედეგების შესახებ	ვებგვერდი, საინფორმაციო ბიულეტენები, ბროშურები, პრესრელიზები, სოციალური მედია და სხვ.
კონსულტაცია	უკუკავშირის მიღება გადაწყვეტილებებისა და დოკუმენტების დახვეწის მიზნით	საკონსულტაციო შეხვედრები, კითხვარები, ინტერვიუები, საჯარო განხილვები
ჩართულობა	დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებებისა და საჭიროებების უშუალო გათვალისწინება პროცესში	სამუშაო შეხვედრები, ფოკუს-ჯგუფები, რეგიონული კონსულტაციები
თანამშრომლობა	ერთობლივი ანალიზი, პრიორიტეტების განსაზღვრა და გადაწყვეტილებების შემუშავება	სექტორული სამუშაო ჯგუფები, ტექნიკური სამუშაო შეხვედრები, ვალიდაციის შეხვედრები
გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა	გადაწყვეტილების მიღების და დამტკიცების პროცესში შესაბამისი უფლებამოსილი ინსტიტუციების მონაწილეობა	კლიმატის ცვლილების საბჭო (CCC), შესაბამისი მმართველი და საკოორდინაციო მექანიზმები

ნახაზი 1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ხუთდონიანი სპექტრი

2.3. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) მიდგომა

გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) მიდგომა ინტეგრირებულია დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პროცესის ყველა ეტაპზე და არ განიხილება როგორც ცალკე კომპონენტი. აღნიშნული მიდგომა ითვალისწინებს მონაწილეობის შესახებ მონაცემების, სადაც შესაძლებელია, სქესის, ასაკისა და სხვა შესაბამისი სოციალური მახასიათებლების მიხედვით შეგროვებასა და ანალიზს, მოწყვლადი და ნაკლებად წარმომადგენლობითი ჯგუფების წარმომადგენელ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობას, ასევე ისეთი ჩართულობის მექანიზმების გამოყენებას, რომლებიც ხელს უწყობს სხვადასხვა ჯგუფის საჭიროებების, გამოცდილებისა და ხედვების გათვალისწინებას NAP-ის პროცესში.

GESI-ის მიდგომა მიზნად ისახავს ქალების, ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობების, მაღალმთიან რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობისა და სხვა კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი ჯგუფების მნიშვნელოვანი და თანასწორი მონაწილეობის ხელშეწყობას NAP-ის პროცესის ყველა ეტაპზე.

GESI-ის მიდგომა ასევე ითვალისწინებს ჩართულობის პროცესში მონაწილეობის შესაძლო ბარიერების იდენტიფიცირებასა და შესაძლებლობის ფარგლებში, მათ შემცირებას, რათა სხვადასხვა ჯგუფს ჰქონდეს მონაწილეობის თანასწორი შესაძლებლობა.

3. დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება და ანალიზი

3.1. იდენტიფიცირების მეთოდოლოგია

დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება განხორციელდა მრავალსაფეხურიანი მიდგომის საფუძველზე, რომელიც მოიცავდა: (ა) შესაბამისი ეროვნული და საერთაშორისო პოლიტიკის, სამართლებრივი და ინსტიტუციური ჩარჩოების მიმოხილვას; (ბ) NAP-ის პროცესთან დაკავშირებული სახელმწიფო, არასახელმწიფო და საერთაშორისო აქტორების მანდატების, ფუნქციებისა და როლების განხილვას; (გ) მოწყვლადობის შეფასებებისა და სხვა ხელმისაწვდომი მტკიცებულებების საფუძველზე კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი ჯგუფებისა და ტერიტორიების იდენტიფიცირებას; და (დ) დაინტერესებული მხარეების რეესტრის შემუშავებასა და მის პერიოდულ დაზუსტებას NAP-ის პროცესის მიმდინარეობისას.

დაინტერესებული მხარეების რეესტრი წარმოადგენს ცოცხალ ინსტრუმენტს, რომელიც NAP-ის პროცესის მიმდინარეობისას რეგულარულად განახლდება ახალი ინფორმაციის, დამატებითი კონსულტაციებისა და დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირების შედეგების გათვალისწინებით (იხ. დანართი 10).

3.2. დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები და რუკა

NAP-ის პროცესის ძირითადი დაინტერესებული მხარეები დაჯგუფებულია შემდეგ კატეგორიებად: ცენტრალური ხელისუფლება; მაკოორდინირებელი ორგანოები; რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლება; აკადემიური და კვლევითი სექტორი; საჯარო სტრუქტურები/სააგენტოები; კერძო სექტორი; სამოქალაქო საზოგადოება; თემები და მოწყვლადი ჯგუფები; საერთაშორისო პარტნიორები და დონორები; მედია.

დაინტერესებული მხარეების კატეგორიზაცია ეფუძნება მათ მანდატს, ფუნქციებს, პასუხისმგებლობებსა და NAP-ის პროცესში სავარაუდო როლს. აღნიშნული მიდგომა უზრუნველყოფს როგორც გადაწყვეტილებების მიღებაში ჩართული ინსტიტუციების, ისე ცოდნის, მონაცემების, რესურსების, ადგილობრივი გამოცდილებისა და სხვადასხვა საზოგადოებრივი ჯგუფების ინტერესების წარმომადგენელი აქტორების სათანადო ჩართულობას.

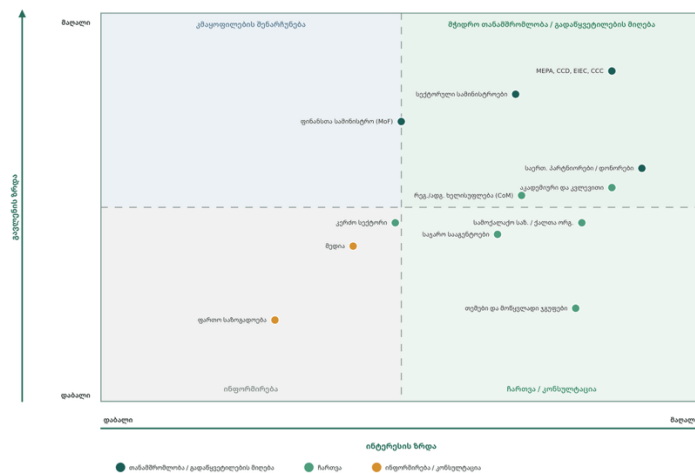
დაინტერესებული მხარეების კატეგორიების, წარმომადგენლებისა და NAP-ის პროცესში მათი როლების დეტალური აღწერა წარმოდგენილია დანართ 2-ში.

3.3. გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია

ქვემოთ წარმოდგენილი მატრიცა აჯგუფებს დაინტერესებულ მხარეებს მათი ინტერესისა და გავლენის ხარისხის მიხედვით და განსაზღვრავს შესაბამისი ჩართულობის დონეს (იხ. თავი 2.2). გავლენა-ინტერესის ანალიზი გამოიყენება ჩართულობის ფორმების, ინტენსივობისა და საკომუნიკაციო მექანიზმების განსაზღვრისათვის.

მაღალი გავლენისა და მაღალი ინტერესის მქონე ჯგუფები ჩართულნი იქნებიან NAP-ის პროცესის სხვადასხვა ეტაპზე მჭიდრო თანამშრომლობის, კოორდინაციის, პრიორიტეტების განსაზღვრისა და გადაწყვეტილებების შემუშავების პროცესში, ხოლო სხვა ჯგუფებისთვის გამოყენებული იქნება მათი როლისა და ინტერესების შესაბამისი ჩართულობის მექანიზმები.

ნახაზი 2. დაინტერესებული მხარეების გავლენა-ინტერესის მატრიცა

გავლენა-ინტერესის დეტალური ანალიზი და ჯგუფების მიხედვით ჩართულობის სტრატეგია წარმოდგენილია დანართ 3-ში.

3.4. მოწყვლადი ჯგუფები და პრიორიტეტული სექტორები

მოწყვლადი ჯგუფებისა და პრიორიტეტული სექტორების იდენტიფიცირება ეფუძნება საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრულ წვლილს (NDC 3.0), კერძოდ ადაპტაციის პრიორიტეტებსა და კლიმატის ცვლილების სოციალური განზომილებების შესახებ დებულებებს, აგრეთვე საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინების (NC5) ფარგლებში წარმოდგენილ მოწყვლადობის შეფასებებს.

NDC 3.0-ში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი და მაღალი რისკის ქვეშ მყოფი მოსახლეობის ჯგუფებს, მათ შორის ქალებსა

და გოგონებს, ბავშვებს, ახალგაზრდებსა და ხანდაზმულებს, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს, იძულებით გადაადგილებულ პირებს, ეთნიკურ უმცირესობებს, ფერმერებს, დაბალშემოსავლიან ოჯახებს, საოკუპაციო ხაზის მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობასა და კლიმატური და ამინდის ექსტრემალური მოვლენების მაღალი რისკის ზონებში მცხოვრებ თემებს.

აღნიშნული ჯგუფების ჩართულობის უზრუნველსაყოფად გამოყენებული იქნება მიზნობრივი მექანიზმები, მათ შორის სათემო და რეგიონული შეხვედრები, ფოკუს-ჯგუფები, მიზნობრივი კონსულტაციები და თანამშრომლობა შესაბამის წარმომადგენლობით ორგანიზაციებთან. ჩართულობის პროცესში გათვალისწინებული იქნება ხელმისაწვდომი ფორმატებისა და შესაბამისი საკომუნიკაციო საშუალებების გამოყენება (იხ. თავები 2.3, 6 და 8).

NDC 3.0-ისა და NC5-ის მიხედვით განსაზღვრული პრიორიტეტული სექტორები და სისტემები, მათი ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა და შესაბამისი დაინტერესებული მხარეები წარმოდგენილია დანართ 4-ში. აღნიშნული ინფორმაცია გამოყენებული იქნება ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფების ფორმირების, ჩართულობის პრიორიტეტების განსაზღვრისა და საკონსულტაციო პროცესების დაგეგმვის საფუძვლად (იხ.თავი 4.2).

3.4.1 გენდერული თანასწორობა და სოციალური ინკლუზია NAP -ის პროცესში

NAP-ის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპების განხორციელებას. გენდერული მონაწილეობის დაგეგმვის მიზნით გამოყენებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) ოფიციალური მონაცემები ქალთა წარმომადგენლობისა და ეკონომიკური მონაწილეობის შესახებ.

2024 წლის მონაცემებით, ქალები ხელმძღვანელ თანამდებობებზე დასაქმებულთა 39.7%-ს შეადგენდნენ (SDG ინდიკატორი 5.5.2), რაც 2020 წლის მაჩვენებელთან (36.1%) შედარებით ზრდას ასახავს და გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში ქალთა წარმომადგენლობის გაუმჯობესებაზე მიუთითებს. მიუხედავად ამ პოზიტიური დინამიკისა, მონაცემები კვლავ ცხადყოფს გენდერული ბალანსის შემდგომი გაძლიერების საჭიროებას.

ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში კვლავ შეინიშნება მნიშვნელოვანი გენდერული უთანასწორობა. საქსტატის მონაცემებით, 2024 წელს შეუსწორებელმა გენდერულმა სახელფასო სხვაობამ 32.0% შეადგინა. ამასთან, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში სამუშაო ძალაში მონაწილეობის დონე კაცებისთვის საშუალოდ 62–67%-ის, ხოლო ქალებისთვის

მხოლოდ 40–46%-ის ფარგლებში მერყეობდა, რაც შრომის ბაზარზე არსებულ მდგრად გენდერულ დისბალანსზე მიუთითებს.

NAP-ის პრიორიტეტული სექტორების კონტექსტში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სოფლის მეურნეობის მაჩვენებლები. 2024 წლის მონაცემებით, სასოფლო-სამეურნეო მეურნეობების მხოლოდ 33.3%-ს ქალი მეურნე (ხელმძღვანელი) ჰყავდა, ხოლო ქალების სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების წილი მხოლოდ 20%-ს შეადგენდა. აღნიშნული მიუთითებს, რომ შედარებით მსხვილი და რესურსებით უკეთ უზრუნველყოფილი მეურნეობები უმეტესად კაცების მართვაშია.

გენდერული დისბალანსი იკვეთება პოლიტიკური წარმომადგენლობის მიმართულებითაც. 2024 წელს საქართველოს პარლამენტში ქალი დეპუტატების წილმა მხოლოდ 22% შეადგინა (SDG ინდიკატორი 5.5.1). საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის მონაცემების თანახმად (2025 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით), მსგავსი ტენდენცია შეინიშნება საჯარო მმართველობის სისტემაშიც. აღსანიშნავია, რომ ეს მონაცემები განსხვავდება ზემოთ წარმოდგენილი SDG 5.5.2 ინდიკატორისგან (39.7%), რადგან იგი მოიცავს მთლიან ეკონომიკას - კერძო და საჯარო სექტორებს ერთად, ხოლო ქვემოთ წარმოდგენილი სტატისტიკა მხოლოდ სამინისტროებში დასაქმებულ საჯარო მოხელეებსა და შესაბამის თანამდებობის პირებს ეხება.

2025 წლის ბოლოს საქართველოს სამინისტროებში დასაქმებული იყო 24,833 პირი, რომელთაგან ქალები 6,088-ს, ანუ 24.5%-ს შეადგენდნენ. უწყებებს შორის განსხვავებები საკმაოდ თვალსაჩინოა: შინაგან საქმეთა სამინისტროში ქალთა წილი 19.2% იყო, თავდაცვის სამინისტროში - 58.6%, ხოლო დანარჩენ სამინისტროებში - 57.2%.

ხელმძღვანელ პოზიციებზე (I და II რანგის, შესაბამისი ადმინისტრაციული და პოლიტიკური თანამდებობები) ქალთა წარმომადგენლობა, როგორც წესი, უფრო დაბალია, ვიდრე მათი საერთო წარმომადგენლობა. კერძოდ, ქალები ხელმძღვანელ პოზიციებზე შეადგენდნენ: შინაგან საქმეთა სამინისტროში - 9.0%-ს, თავდაცვის სამინისტროში - 34.1%-ს, ხოლო დანარჩენ სამინისტროებში - 51.8%-ს. მთლიანობაში სამინისტროების ჭრილში ხელმძღვანელ პოზიციებზე ქალთა წარმომადგენლობა 40.5% იყო.

აღნიშნული სექტორული განსხვავებები შესაძლოა ნაწილობრივ აიხსნას შესაბამისი უწყებების საკადრო სტრუქტურის ისტორიულად ჩამოყალიბებული თავისებურებებით, რაც მრავალი ქვეყნის ანალოგიური პროფილის უწყებებისთვისაც არის დამახასიათებელი. კერძოდ, იმ სამინისტროებში, სადაც პერსონალის მნიშვნელოვანი ნაწილი სამართალდამცავ ან თავდაცვის ფუნქციებს ასრულებს, საერთაშორისო პრაქტიკაში

ტრადიციულად შეინიშნება მამაკაცების შედარებით მაღალი წარმომადგენლობა როგორც მთლიან პერსონალში, ისე განსაკუთრებით ხელმძღვანელ დონეზე. ამასთან, მრავალ ქვეყანაში მიმდინარე ინსტიტუციური რეფორმების შედეგად ეს ტენდენცია თანდათან იცვლება. სხვა სამინისტროებში დაფიქსირებული შედარებით დაბალანსებული სურათი შესაძლოა უკავშირდებოდეს მათი საქმიანობის სპეციფიკას, რომელიც ძირითადად პოლიტიკის შემუშავებასა და ადმინისტრირებაზეა ორიენტირებული. ამასთან, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ აღნიშნული განმარტებები ეფუძნება ანალოგიური პროფილის უწყებებზე არსებულ საერთაშორისო გამოცდილებას და არ წარმოადგენს უშუალოდ წარმოდგენილი მონაცემებიდან გამომდინარე დასკვნას, ვინაიდან ხელმისაწვდომი ინფორმაცია არ მოიცავს პერსონალის ფუნქციური კატეგორიების მიხედვით დეტალურ განაწილებას. შესაბამისად, საკითხის უფრო სიღრმისეული ანალიზისთვის მიზანშეწონილია დამატებითი ინფორმაციის მიღება შესაბამისი უწყებებისგან.

ზემოაღნიშნული მონაცემები ცხადყოფს, რომ საერთო დასაქმებაში მიღწეული გენდერული ბალანსი ყოველთვის არ აისახება იმავე ხარისხით ხელმძღვანელ პოზიციებზე წარმომადგენლობაში. მსგავსი ტენდენცია მრავალი ქვეყნისა და სექტორისთვის არის დამახასიათებელი და მისი გათვალისწინება მნიშვნელოვანია ეფექტიანი და მიზანმიმართული პოლიტიკის შემუშავებისას. შესაბამისად, წარმოდგენილი მონაცემები ქმნის მნიშვნელოვან ინსტიტუციურ კონტექსტს და დამატებით ამყარებს NAP-ის პროცესში გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის პრინციპების სისტემური ინტეგრირების აუცილებლობას.

გენდერული მონაწილეობის დაგეგმვისას გათვალისწინებულია როგორც ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობა გადაწყვეტილების მიმღებ პოზიციებზე, ისე შრომის ბაზარზე არსებული გენდერული მაჩვენებლები, მათ შორის ხელმძღვანელ პოზიციებზე წარმომადგენლობა და გენდერული სახელფასო სხვაობა.

NAP-ის პროცესში ასევე განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობების, მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის უზრუნველყოფას, რათა ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესში სათანადოდ აისახოს სხვადასხვა სოციალური ჯგუფის საჭიროებები და პრიორიტეტები.

შესაბამისად, NAP-ის ფარგლებში დაგეგმილი საკონსულტაციო შეხვედრების, სამუშაო ჯგუფების, ტრენინგებისა და ვალიდაციის ღონისძიებების ორგანიზებისას

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ქალებისა და სხვა ნაკლებად წარმოდგენილი ჯგუფების მონაწილეობას. ტექნიკური დავალების შესაბამისად, ყველა საკონსულტაციო შეხვედრის, სამუშაო შეხვედრის, სემინარისა და ტრენინგის მონაწილეთა შორის ქალთა წარმომადგენლობა იქნება არანაკლებ 15%, ხოლო შესაძლებლობის ფარგლებში მიზნად დაისახება 30%-ზე მეტი ქალის მონაწილეობა.

ამ მიმართულებით NAP-ის პროექტის ფარგლებში უკვე ჩატარებული საკონსულტაციო პროცესის გამოცდილება დადებით შედეგებს აჩვენებს. ჩატარებულ შეხვედრებს ჯამში 316 მონაწილე დაესწრო, რომელთაგან 195 ქალი იყო, რაც მონაწილეთა 61.7%-ს შეადგენს. შესაბამისად, მიღწეული შედეგი მნიშვნელოვნად აღემატება როგორც ტექნიკური დავალებით განსაზღვრულ მინიმალურ (15%), ისე მიზნობრივ (30%) მაჩვენებლებს და მიუთითებს, რომ ამ ეტაპზე არსებული მონაცემებით, პრაქტიკაში უზრუნველყოფილია ქალთა აქტიური და ფართო მონაწილეობა.

გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის უზრუნველსაყოფად დაგეგმილი ღონისძიებები დეტალურად არის წარმოდგენილი მე-6 თავში.

4. ინსტიტუციური და საკოორდინაციო მექანიზმები

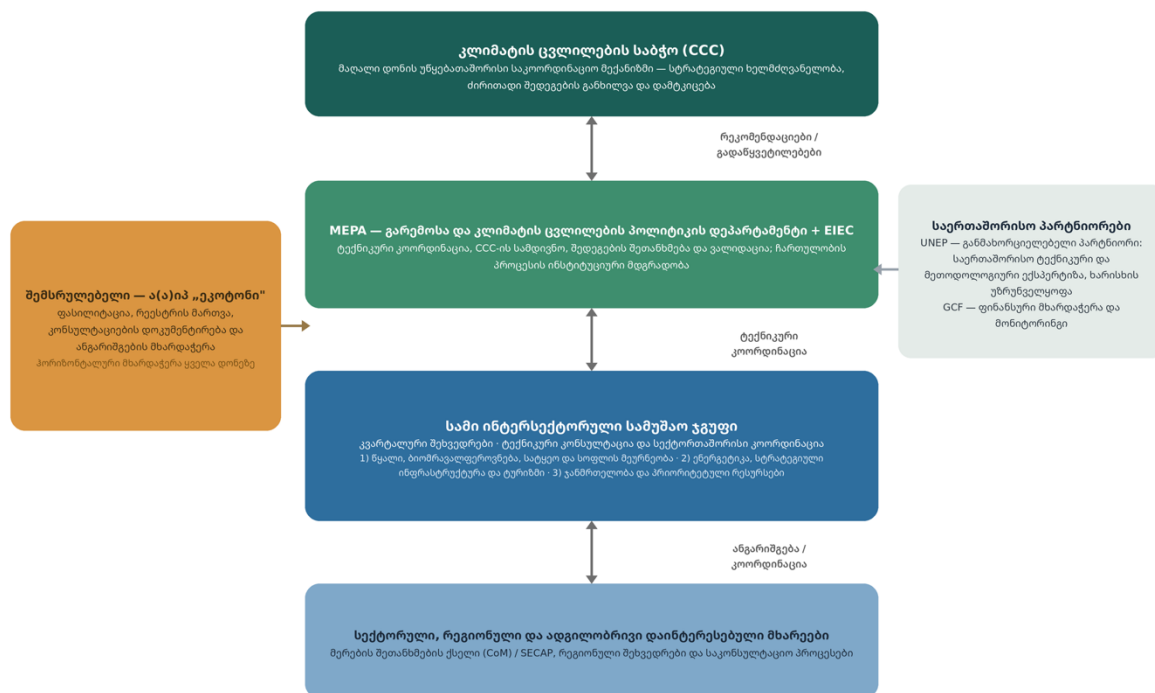
დაინტერესებული მხარეების ეფექტიანი ჩართულობა ეფუძნება მკაფიო ინსტიტუციურ მოწყობას, რომელიც განსაზღვრავს მონაწილე მხარეების როლებს, პასუხისმგებლობებს, კოორდინაციის მექანიზმებსა და ანგარიშგების საკითხებს ეროვნულ, სექტორულ და რეგიონულ დონეებს შორის. აღნიშნული მექანიზმები უზრუნველყოფს NAP-ის პროცესის ეფექტიან კოორდინაციას, სხვადასხვა სექტორსა და ინსტიტუციას შორის თანამშრომლობას, ასევე ინფორმაციისა და უკუკავშირის სისტემურ გაცვლას პროცესის ყველა ეტაპზე.

ქვემოთ წარმოდგენილია NAP-ის პროცესის ძირითადი მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები.

4.1. მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები

NAP-ის პროცესის მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურების, მათი ფუნქციებისა და პასუხისმგებლობების დეტალური აღწერა წარმოდგენილია დანართ 5-ში.

ქვემოთ წარმოდგენილი ნახაზი ასახავს NAP-ის პროცესის ინსტიტუციურ და საკოორდინაციო სტრუქტურას, მონაწილე მხარეებს შორის კოორდინაციის, ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილებების მიღების ძირითად ურთიერთკავშირებს (იხ. აგრეთვე თავი 4.3).

ნახაზი 4. NAP-ის პროცესის ინსტიტუციური და საკოორდინაციო სტრუქტურა

ინსტიტუციური მოწყობა ასევე განსაზღვრავს NAP-ის სამუშაო ჯგუფებს, კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC), რეგიონების წარმომადგენელთა შორის კოორდინაციის, ანგარიშგებისა და ინფორმაციის გაცვლის საკითხებს, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებს შორის ეფექტიანი თანამშრომლობა. აღსანიშნავია, რომ მერების შეთანხმების ქსელის (Covenant of Mayors - CoM) და შესაბამისი სამუშაო მექანიზმების, რომელთა ჩართვაც თავდაპირველად მოაზრებული იყო პროექტის ტექნიკური დავალებით ფუნქციონირების შეწყვეტის გამო, პროექტში ჩაერთვნენ გუბერნიების/მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები.

4.2. სამი ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფი

ტექნიკური დავალების შესაბამისად, ჩამოყალიბდება სამი ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფი, თითოეულში არანაკლებ 10 წევრით, რომლებიც წარმოადგენენ შესაბამის სახელმწიფო უწყებებს, აკადემიურ და კვლევით სექტორს, სამოქალაქო საზოგადოებას, კერძო სექტორსა და სხვა რელევანტურ დაინტერესებულ მხარეებს. სამუშაო ჯგუფები შეიკრიბებიან არანაკლებ კვარტალში ერთხელ და თავიანთი საქმიანობის შედეგებს წარუდგენენ კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC).

სამუშაო ჯგუფების თემატური მიმართულებებია:

- წყლის რესურსები, ბიომრავალფეროვნება, სატყეო მეურნეობა და სოფლის მეურნეობა;
- ენერგეტიკა, სტრატეგიული ინფრასტრუქტურა და ტურიზმი;
- ჯანმრთელობის დაცვა და პრიორიტეტული რესურსები.

სამუშაო ჯგუფები წარმოადგენენ NAP-ის პროცესში ტექნიკური კონსულტაციისა და სექტორთაშორისი კოორდინაციის ძირითად პლატფორმას. მათი ფუნქციები მოიცავს კლიმატის ცვლილების სცენარების შემუშავებისა და განხილვის პროცესში მონაწილეობას, კლიმატური რისკებისა და მოწყვლადობის შეფასებების განხილვას, ადაპტაციის პრიორიტეტების განსაზღვრას, სექტორული და ინტერსექტორული ღონისძიებების განხილვას, ადაპტაციის ვარიანტების ეკონომიკური შეფასების შედეგების განხილვას, სექტორული ადაპტაციის გეგმების შემუშავებაში მონაწილეობას და ინტეგრირების პროცესის მხარდაჭერას, ადაპტაციის ეროვნული სტრატეგიებისა და პრიორიტეტების იდენტიფიცირებასა და პრიორიტეტიზების პროცესის მხარდაჭერას, ასევე NAP-ის დოკუმენტების ტექნიკურ განხილვასა და ვალიდაციას.

სამუშაო ჯგუფები ითანამშრომლებენ კლიმატის ცვლილების საბჭოსთან (CCC), გუბერნიების და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან და შესაბამის სამუშაო ჯგუფებთან, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე შორის კოორდინაცია, ინფორმაციის გაცვლა და ადაპტაციის ღონისძიებების თანმიმდევრული დაგეგმვა.

თითოეული სამუშაო ჯგუფისათვის შემუშავდება ტექნიკური დავალება, ორგანიზაციული სტრუქტურა (ორგანოგრამა), სტრატეგიული სამოქმედო გეგმა და სტანდარტული საოპერაციო პროცედურები (SOP), რომლებიც განსაზღვრავს წევრთა როლებსა და პასუხისმგებლობებს, შეხვედრების პერიოდულობას, ანგარიშების ფორმატებს, გადაწყვეტილებების მიღებისა და კომუნიკაციის წესებს (ჩასაბარებელი შედეგი 3.1.1.2(c)).

4.3. ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილების ნაკადი

NAP-ის პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ფარგლებში ინფორმაცია, რეკომენდაციები და გადაწყვეტილებები გადაიცემა მრავალდონიანი კოორდინაციისა და ანგარიშგების მექანიზმის მეშვეობით (იხ. ნახაზი 4).

ცხრილი 2. ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილების მიღების ნაკადი დონეების მიხედვით

დონე	ანგარიშგება / კოორდინაცია
ადგილობრივი თემები, მუნიციპალიტეტები და რეგიონული დაინტერესებული მხარეები	გუბერნიებისა და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები, რეგიონული შეხვედრები და საკონსულტაციო პროცესები
სექტორული და თემატური დაინტერესებული მხარეები	შესაბამისი ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები
ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები	MEPA-ს გარემოსა და კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის დეპარტამენტი და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი (EIEC) - ტექნიკური კოორდინაცია და შედეგების შეთანხმება
MEPA, EIEC	კლიმატის ცვლილების საბჭო (CCC) - სტრატეგიული განხილვა, კოორდინაცია და შემდგომი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის მხარდაჭერა
კლიმატის ცვლილების საბჭო (CCC)	NAP-ის პროცესის ძირითადი შედეგებისა და რეკომენდაციების განხილვა და დამტკიცების პროცესის მხარდაჭერა

ანგარიშგებისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად, ყოველი ძირითადი ჩასაბარებელი შედეგის წარდგენის შემდეგ EIEC და MEPA უზრუნველყოფენ კომენტარებისა და რეკომენდაციების მიწოდებას შეთანხმებულ ვადებში. მიღებული უკუკავშირი განხილვა შესაბამის სამუშაო ჯგუფებსა და პასუხისმგებელ მხარეებთან, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში წარედგინება კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC) შემდგომი განხილვისათვის.

უკუკავშირის მიღებისა და განხილვის პროცედურები დეტალურად განისაზღვრება პროექტის მართვის, ხარისხის უზრუნველყოფისა და კომუნიკაციის მექანიზმებით.

5. ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპების მიხედვით

ჩართულობის გეგმის დეტალური მატრიცა (დანართი 6) აკავშირებს NAP-ის პროცესის თითოეულ ამოცანას (ტექნიკური დავალების ამოცანები 1–13) ჩართულობის მიზნებთან, ძირითად დაინტერესებულ მხარეებთან, ჩართულობის მეთოდებთან და შესაბამის ჩასაბარებელ შედეგებთან.

როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, NAP-ის პროცესის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპების გათვალისწინებას. ტექნიკური დავალების შესაბამისად, შეხვედრებისა და ტრენინგების მონაწილეთა შორის ქალთა წარმომადგენლობა იქნება არანაკლებ 15%, ხოლო შესაძლებლობის ფარგლებში მიზნად დაისახება 30%-ზე მეტი ქალის მონაწილეობა. აღნიშნული მიზნების მისაღწევად გამოყენებული იქნება გენდერულად მგრძნობიარე და ინკლუზიური ჩართულობის მიდგომები, რომლებიც დეტალურად არის აღწერილი მე-6 თავში.

სრული მატრიცა, NAP-ის ეტაპებისა და შესაბამისი ამოცანების მიხედვით, წარმოდგენილია დანართ 6-ში.

6. გენდერის თანაბარი მონაწილეობის სტრატეგია

ტექნიკური დავალების (ამოცანა 2) შესაბამისად, ჩართულობის გეგმა მოიცავს NAP-ის პროცესში ჩართულ ძირითად უწყებებსა და ორგანიზაციებში ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობის შეფასებას და ამ შეფასების საფუძველზე გენდერის თანაბარი მონაწილეობის ხელშეწყობის ღონისძიებების განსაზღვრას. როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა (იხ. თავი 3.4.1), გენდერული მონაწილეობის დაგეგმვა ეფუძნება ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობის, გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში მონაწილეობისა და გენდერული თანასწორობის შესახებ არსებულ ეროვნულ მონაცემებს, ასევე კლიმატის ცვლილებისადმი მოწყვლადობის გენდერულ ასპექტებთან დაკავშირებულ მტკიცებულებებს.

სტრატეგიის მიზანია NAP-ის პროცესის ყველა ეტაპზე ქალებისა და მამაკაცების ეფექტური მონაწილეობის უზრუნველყოფა, ასევე მოწყვლადი ჯგუფების ინტერესების სათანადოდ გათვალისწინება, რათა ადაპტაციის დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესები იყოს ინკლუზიური, სამართლიანი და გენდერულად მგრძნობიარე.

გენდერის თანაბარი მონაწილეობის სტრატეგია ეფუძნება ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებულ მიდგომას, გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპებს, გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის (UNFCCC) ფარგლებში მიღებულ გადაწყვეტილებებს, ლიმას სამუშაო პროგრამას გენდერის საკითხებზე (Lima Work Programme on Gender – LWPG), გენდერულ სამოქმედო გეგმას (Gender Action Plan - GAP), პარიზის შეთანხმების პრინციპებს, საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრულ წვლილს (NDC 3.0) და სხვა შესაბამის ეროვნულ პოლიტიკურ და სტრატეგიულ დოკუმენტებს.

სტრატეგია განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ქალთა ლიდერობის გაძლიერებას, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესებში მონაწილეობის ხელშეწყობას, სქესის მიხედვით დაყოფილი მონაცემების გამოყენებას, ქალთა ორგანიზაციებისა და გენდერულ საკითხებზე მომუშავე ინსტიტუტების ჩართულობას, ასევე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის პოლიტიკისა და ღონისძიებების გენდერულად მგრძნობიარე დაგეგმვასა და განხორციელებას.

გენდერული ანალიზის ჩარჩო, სტრატეგიული მიზნები, სამიზნე მაჩვენებლები, ქალთა და მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის უზრუნველყოფი ღონისძიებები, აგრეთვე მონიტორინგისა და ანგარიშების მექანიზმი დეტალურად წარმოდგენილია დანართ 16-ში.

7. კომუნიკაცია და ინფორმაციის გავრცელება

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა მჭიდროდ უკავშირდება NAP-ის კომუნიკაციის სტრატეგიას (ჩასაბარებელი შედეგი 3.1.1.2(b)) და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებებს (ამოცანა 11). კომუნიკაციის მიზანია NAP-ის პროცესის გამჭვირვალობის, ხელმისაწვდომობისა და ინკლუზიურობის უზრუნველყოფა, ასევე დაინტერესებულ მხარეებს, გადაწყვეტილების მიმღებ პირებსა და ფართო საზოგადოებას შორის ორმხრივი ინფორმაციის გაცვლის ხელშეწყობა.

კომუნიკაციის სისტემა ეფუძნება ორმხრივ მიდგომას, რომელიც მოიცავს როგორც ინფორმაციის გავრცელებას, ისე უკუკავშირის მიღებას, დოკუმენტირებასა და მის გათვალისწინებას NAP-ის შემუშავებისა და ვალიდაციის პროცესში. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა რეგიონული და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების, ქალების, ახალგაზრდების, მოწყვლადი ჯგუფებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების ჩართულობას.

კომუნიკაციის სამიზნე ჯგუფების, ძირითადი გზავნილებისა და საკომუნიკაციო არხების დეტალური აღწერა წარმოდგენილია დანართ 7-ში.

7.1. საკომუნიკაციო მასალები

ტექნიკური დავალების შესაბამისად, NAP-ის პროცესის მიმოხილვისა და მიღებული გაკვეთილების ანალიზის საფუძველზე შემუშავდება და განხორციელდება ცნობიერების ამაღლების კამპანია, რომელიც მიზნად ისახავს კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის საკითხებზე ინფორმირებულობის გაზრდას, NAP-ის პროცესში მონაწილეობის ხელშეწყობას და ადაპტაციის ღონისძიებების განხორციელების მხარდაჭერას.

კამპანია მიმართული იქნება საჯარო, კერძო და სამოქალაქო საზოგადოების სექტორის წარმომადგენლების, აკადემიური წრეების, ადგილობრივი ხელისუფლების, თემებისა და ფართო საზოგადოებისკენ.

კამპანიის დაგეგმვის ეტაპზე განხორციელდება სამიზნე აუდიტორიების იდენტიფიცირება და სეგმენტაცია, რათა საკომუნიკაციო გზავნილები, ფორმატები და არხები მაქსიმალურად შეესაბამებოდეს სხვადასხვა ჯგუფის ინფორმაციულ საჭიროებებსა და ინტერესებს.

ცნობიერების ამაღლების კამპანიის ძირითადი თემები მოიცავს:

- კლიმატის ცვლილების მიმდინარე და მოსალოდნელ ზემოქმედებებს;
- საქართველოსთვის შემუშავებულ კლიმატურ სცენარებს;

- ადაპტაციის პრიორიტეტულ ღონისძიებებსა და სექტორულ პრიორიტეტებს;
- კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის საინვესტიციო შესაძლებლობებს;
- NAP-ის პროცესის ფარგლებში მიღწეულ პროგრესსა და მიღებულ გაკვეთილებს.

7.2. საკომუნიკაციო პროდუქტები და არხები

ცნობიერების ამაღლებისა და ინფორმაციის გავრცელების მიზნით მომზადდება და გავრცელდება სხვადასხვა ტიპის საკომუნიკაციო პროდუქტი.

ბეჭდური საინფორმაციო მასალები

- არანაკლებ 15 თემატიკის ფლაერი და/ან ბროშურა;
- არანაკლებ 15 თემატიკის პოსტერი და/ან ინფოგრაფიკა.

მედია და ციფრული კომუნიკაცია

- არანაკლებ 3 თემატური ვიდეო ან ანიმაცია;
- არანაკლებ 5 თემატური ვიდეო ან რადიო სიუჟეტი;
- თემატური სოციალური მედიის გვერდი, სადაც განთავსდება არანაკლებ 100 საინფორმაციო პოსტი, მათ შორის დასპონსორებული პოსტები;
- სოციალური მედიის, ონლაინ პლატფორმებისა და სხვა ციფრული არხების გამოყენება.

ტექნიკური დავალების შესაბამისად, სოციალური მედიისა და სატელევიზიო დაფარვამ ჯამურად უნდა მიაღწიოს არანაკლებ 500 000 ადამიანს.

პირისპირ კომუნიკაცია

- არანაკლებ 5 სათემო თემატური შეხვედრა ან დისკუსია;
- არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, ადგილობრივ თემებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან საინფორმაციო და საგანმანათლებლო ღონისძიებები.

საკომუნიკაციო მასალების შინაარსი, დიზაინი, ტექნიკური მახასიათებლები და ფორმატები შეთანხმდება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA) და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრთან (EIEC) შესაბამისი პროცედურების დაცვით.

7.3. უკუკავშირისა და ინფორმაციის გაცვლის მექანიზმი

NAP-ის პროცესის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნება დაინტერესებული მხარეებისგან მიღებული მოსაზრებების, რეკომენდაციებისა და კომენტარების სისტემატური შეგროვება, ანალიზი და გათვალისწინება. უკუკავშირის მიღება განხორციელდება საკონსულტაციო

შეხვედრების, სამუშაო ჯგუფების, რეგიონული განხილვების, ელექტრონული კომუნიკაციისა და სხვა შესაბამისი მექანიზმების მეშვეობით.

მიღებული უკუკავშირი დოკუმენტირდება და გამოყენებული იქნება NAP-ის დოკუმენტების, სექტორული და რეგიონული პრიორიტეტების, ასევე ჩართულობისა და კომუნიკაციის პროცესების გაუმჯობესების მიზნით.

უკუკავშირის მექანიზმი ასევე ხელს შეუწყობს ცოდნის ეფექტიან ტრანსფორმაციას, გამოცდილების გაზიარებასა და ინფორმაციის ორმხრივ გაცვლას NAP-ის პროცესში ჩართულ სხვადასხვა ჯგუფებს შორის.

7.4. ცოდნის გაზიარება და საერთაშორისო კომუნიკაცია

NAP-ის პროცესის ფარგლებში მიღებული გამოცდილების, პროგრესისა და გაკვეთილების გავრცელება განხორციელდება ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე. შესაბამისი მასალები და შედეგები, შესაძლებლობის ფარგლებში, გავრცელდება ეროვნული ვებგვერდების, მედიისა და საერთაშორისო პლატფორმების საშუალებით.

ცოდნის გაზიარებისა და შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით უზრუნველყოფილი იქნება საერთაშორისო გამოცდილების გაცვლა და შესაბამის საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობა ტექნიკური დავალების მოთხოვნების შესაბამისად.

ტექნიკური დავალების ფარგლებში ასევე მხარდაჭერილი იქნება NAP-ის პროცესთან დაკავშირებულ საერთაშორისო შეხვედრებსა და გამოცდილების გაზიარების ღონისძიებებში მონაწილეობა, რაც ხელს შეუწყობს როგორც ცოდნის გაღრმავებას, ისე საქართველოში მიღებული გამოცდილებისა და გაკვეთილების საერთაშორისო დონეზე გავრცელებას.

აღნიშნული ღონისძიებები ხელს შეუწყობს NAP-ის პროცესის გამჭვირვალობას, დაინტერესებული მხარეების ინფორმირებულობას, კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის საკითხებზე ცნობიერების ამაღლებას და ეროვნული და საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებას.

8. ინფორმაციის გასაჯაროება და უკუკავშირის/საჩივრების

მექანიზმი

გარემოსდაცვითი და სოციალური დაცვის საკითხების, ინფორმაციის გასაჯაროებისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პრინციპების შესაბამისად, NAP-ის პროცესი უზრუნველყოფს ინფორმაციის დროულ ხელმისაწვდომობას, გამჭვირვალობასა და დაინტერესებული მხარეებისათვის უკუკავშირის, რეკომენდაციებისა და საჩივრების წარდგენის შესაძლებლობას.

საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით დამტკიცებული წესის შესაბამისად, პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავების პროცესში უნდა განისაზღვროს დაინტერესებული მხარეები და უზრუნველყოფილ იქნეს მათი ჩართულობა; სიტუაციის ანალიზი, პრობლემების, მათი გამომწვევი ფაქტორებისა და პრიორიტეტების განსაზღვრა უნდა წარიმართოს დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით. წინამდებარე მექანიზმი ემსახურება აღნიშნული მოთხოვნების პრაქტიკულ განხორციელებას NAP-ის პროცესში.

8.1. ინფორმაციის გასაჯაროება

NAP-ის პროცესის ფარგლებში ინფორმაციის გასაჯაროება განხორციელდება შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- ძირითადი დოკუმენტები, საკონსულტაციო პროცესების შედეგები და საჯარო განხილვების მასალები გამოქვეყნდება MEPA-სა და EIEC-ის შესაბამის ვებრესურსებზე და საჭიროების შემთხვევაში, სხვა შესაბამის პლატფორმებზე;
- შეხვედრების, კონსულტაციებისა და საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია გავრცელდება ღონისძიებამდე არანაკლებ 10 სამუშაო დღით ადრე;
- ინფორმაცია ხელმისაწვდომი იქნება ქართულ ენაზე, მკაფიო და ადვილად გასაგები ფორმატით;
- საჭიროების შემთხვევაში გამოყენებული იქნება დამატებითი საკომუნიკაციო არხები, მათ შორის სოციალური მედია, საინფორმაციო ბიულეტენები და რეგიონული საინფორმაციო ქსელები;
- საჯარო განხილვებისა და კონსულტაციების შედეგები დოკუმენტირდება და ხელმისაწვდომი გახდება დაინტერესებული მხარეებისთვის;
- NAP-ის პროცესის ფარგლებში მომზადებული ძირითადი შედეგები, მიღებული გაკვეთილები და ცნობიერების ამაღლების კამპანიის მასალები, შესაძლებლობის

ფარგლებში, გავრცელდება ეროვნულ და საერთაშორისო პლატფორმებზე, შესაბამისი ვებგვერდებისა და მედია საშუალებების მეშვეობით;

- NAP-ის განხორციელების შემდგომ ეტაპებზე, მონიტორინგისა და შეფასების ანგარიშები გამოქვეყნდება მაკოორდინირებული ორგანოს შესაბამის გვერდებზე, მოქმედი წესისა და განსაზღვრული ვადების შესაბამისად.

8.2. უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის მექანიზმი

ნებისმიერ დაინტერესებულ მხარეს შეუძლია NAP-ის პროცესთან დაკავშირებით წარადგინოს მოსაზრება, რეკომენდაცია, უკუკავშირი ან საჩივარი.

უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის პროცესი მოიცავს შემდეგ ეტაპებს:

ცხრილი 3. უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის მექანიზმის ეტაპები

ნაბიჯი	მოქმედება	ვადა / პასუხისმგებელი
მიღება	უკუკავშირის ან საჩივრის რეგისტრაცია (შეხვედრის დროს, ელექტრონული ფოსტით ან სხვა საკომუნიკაციო არხის მეშვეობით)	უწყვეტად / შემსრულებელი, EIEC
მიღების დადასტურება	განმცხადებლისთვის ინფორმაციის მიღების დადასტურება	5 სამუშაო დღე
განხილვა	საკითხის შესწავლა, შესაბამის უწყებებთან კონსულტაცია და პასუხის მომზადება	10 სამუშაო დღე / EIEC, MEPA
რეაგირება და ასახვა	პასუხის მიწოდება განმცხადებლისთვის და საჭიროების შემთხვევაში რეკომენდაციების ან ცვლილებების ასახვა პროცესში	შესაბამისი ეტაპის ფარგლებში
დოკუმენტირება	უკუკავშირისა და საჩივრების რეესტრისა და რეაგირების ჟურნალის წარმოება	უწყვეტად / შემსრულებელი

შენიშვნა: უკუკავშირისა და საჩივრების განხილვის მექანიზმი ფუნქციონირებს NAP-ის პროცესის განმავლობაში და ავსებს პროექტის შიდა ხარისხის უზრუნველყოფისა და უკუკავშირის ციკლს. აღნიშნული მექანიზმი არ ცვლის სახელმწიფო უწყებების მიერ დადგენილ ოფიციალურ ადმინისტრაციულ ან სამართლებრივ პროცედურებს.

8.3. სავალდებულო საჯარო კონსულტაცია (№629 დადგენილების შესაბამისად)

ვინაიდან NAP წარმოადგენს ეროვნული პოლიტიკის დოკუმენტს, მისი შემუშავების პროცესი ექვემდებარება საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით დამტკიცებულ „პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესს“. აღნიშნული წესის შესაბამისად, პოლიტიკის დოკუმენტის პროექტის დამტკიცებამდე სავალდებულოა საჯარო კონსულტაციის გამართვა.

წინამდებარე გეგმა უზრუნველყოფს ამ მოთხოვნების პრაქტიკულ განხორციელებას და ავსებს მე-5 თავში აღწერილ ჩართულობის ღონისძიებებსა და 8.1–8.2 ქვეთავებში განსაზღვრულ ინფორმაციის გასაჯაროებისა და უკუკავშირის მექანიზმებს.

NAP-ის პროცესში საჯარო კონსულტაციები განხორციელდება შემდეგი პრინციპებისა და პროცედურების შესაბამისად:

- საჯარო კონსულტაცია გაიმართება NAP-ის საბოლოო პროექტის დამტკიცებამდე; კონსულტაციის ფორმატი შეიძლება მოიცავდეს როგორც ფიზიკურ შეხვედრებს, ისე ელექტრონულ კონსულტაციებს. აღნიშნული მოთხოვნა უზრუნველყოფილია ამოცანა 12-ის ფარგლებში დაგეგმილი საჯარო განხილვებით;
- მაკოორდინირებელი ორგანოები დაინტერესებულ მხარეებს წინასწარ, გონივრულ ვადაში მიაწვდიან ინფორმაციას საჯარო კონსულტაციების შესახებ. წინამდებარე გეგმა ითვალისწინებს ინფორმაციის გავრცელებას ღონისძიებამდე არანაკლებ 10 სამუშაო დღით ადრე;
- საჯარო განცხადება, რომელიც განთავსდება შესაბამის ელექტრონულ რესურსებზე, მოიცავს მინიმუმ შემდეგ ინფორმაციას: კონსულტაციის ფორმატს, დოკუმენტზე კომენტარებისა და რეკომენდაციების წარმოდგენის მექანიზმს, კონსულტაციის დაწყებისა და დასრულების თარიღებს, მონაწილეობის პირობებს, ასევე ღონისძიების ადგილს, თარიღსა და დროს;
- ყველა მიღებული რეკომენდაცია და კომენტარი დოკუმენტირდება და შეფასდება; თითოეულ რეკომენდაციასთან დაკავშირებით მომზადდება დასაბუთებული პასუხი, რომელშიც აისახება მისი გათვალისწინება, ნაწილობრივ გათვალისწინება ან გაუთვალისწინებლობა შესაბამისი განმარტებით;
- საჯარო კონსულტაციების დასრულების შემდეგ მომზადდება კონსულტაციების შემაჯამებელი ანგარიში, რომელიც თან დაერთვება NAP-ის დასამტკიცებლად

წარდგენილ დოკუმენტაციას და გამოქვეყნდება შესაბამის გადაწყვეტილებასთან ერთად;

- NAP-ის საბოლოო დოკუმენტში აისახება ინფორმაცია მისი შემუშავების პროცესის, ჩართული დაინტერესებული მხარეების, ჩატარებული საჯარო კონსულტაციებისა და მიღებული რეკომენდაციების შესახებ, ხოლო კონსულტაციების დეტალური ანგარიში წარმოდგენილი იქნება დანართის სახით.

საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილება ასევე ითვალისწინებს პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავების პროცესის კოორდინაციაზე პასუხისმგებელი ინსტიტუციური მექანიზმის არსებობას. NAP-ის შემთხვევაში პოლიტიკის კოორდინაციასა და ტექნიკურ ხელმძღვანელობას უზრუნველყოფენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (MEPA), მისი გარემოსა და კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის დეპარტამენტი და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი (EIEC), ხოლო კლიმატის ცვლილების საბჭო (CCC) ასრულებს მაღალი დონის უწყებათაშორისი კოორდინაციისა და სტრატეგიული განხილვის ფუნქციას.

8.4. №629 დადგენილების მოთხოვნათა ასახვა (შესაბამისობის ცხრილი)

№629 დადგენილების მოთხოვნათა ასახვის სრული შესაბამისობის ცხრილი წარმოდგენილია დანართ 8-ში.

9. ჩართულობის მონიტორინგი, შეფასება და ანგარიშგება

NAP-ის პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ეფექტიანობა, ინკლუზიურობა, წარმომადგენლობითობა და შედეგიანობა სისტემატურად შეფასდება და დოკუმენტირდება. ჩართულობის მონიტორინგისა და შეფასების ინდიკატორები ინტეგრირდება NAP-ის მონიტორინგის, შეფასებისა და სწავლების (Monitoring, Evaluation and Learning – MEL) ჩარჩოში (ამოცანა 10) და გამოყენებული იქნება პროცესის ხარისხის, მონაწილეობის მასშტაბის, გენდერული და სოციალური ინკლუზიის, უკუკავშირის ეფექტიანობისა და დაინტერესებული მხარეების კმაყოფილების შესაფასებლად.

ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორების, სამიზნე მაჩვენებლებისა და მონაცემთა წყაროების დეტალური ცხრილი წარმოდგენილია დანართ 9-ში.

მონიტორინგის პროცესში, შესაძლებლობის ფარგლებში, შეგროვდება და გაანალიზდება სქესის, ასაკისა და სხვა შესაბამისი სოციალური მახასიათებლების მიხედვით დანაწევრებული მონაცემები, რაც ხელს შეუწყობს ქალების, ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობებისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის შეფასებას.

ჩართულობის განხორციელებისა და შედეგების შესახებ ინფორმაცია აისახება შეხვედრების ოქმებში, მონაწილეთა რეესტრებში, საკონსულტაციო პროცესების ანგარიშებში, ყოველთვიურ პროგრეს-ანგარიშებსა და საბოლოო ანგარიშში, რომლებიც წარედგინება გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრს (EIEC) და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA) ტექნიკური დავალების ამოცანა 13-ის ფარგლებში.

მონიტორინგისა და შეფასების შედეგები გამოყენებული იქნება ჩართულობის მეთოდების გაუმჯობესების, კომუნიკაციისა და კონსულტაციების პროცესების ადაპტირების, მონაწილეობის ბარიერების იდენტიფიცირებისა და NAP-ის შემდგომ ეტაპებზე ადაპტური მართვის უზრუნველსაყოფად.

ჩართულობის მონიტორინგის ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები პერიოდულად განიხილება შესაბამის სამუშაო ჯგუფებში და, საჭიროების შემთხვევაში, წარედგინება კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC) შემდგომი განხილვისა და რეკომენდაციებისათვის.

10. დასკვნები და რეკომენდაციები

წინამდებარე დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა განსაზღვრავს საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის (NAP) პროცესში დაინტერესებული მხარეების სისტემური, ინკლუზიური და კოორდინირებული ჩართულობის პრინციპებს, მექანიზმებსა და ინსტრუმენტებს. გეგმა აერთიანებს საერთაშორისო ჩარჩოების (UNFCCC, პარიზის შეთანხმება, GGA, GCF-ის პრინციპებს) და ეროვნული დოკუმენტების (NDC 3.0, NC5, №629 დადგენილება) მოთხოვნებს და უზრუნველყოფს მათ პრაქტიკულ ასახვას NAP-ის პროცესის თითოეულ ეტაპზე.

დოკუმენტში წარმოდგენილი ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი დასკვნები:

- **მტკიცებულებაზე დაფუძნებული პრიორიტეტიზაცია:** დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება, კატეგორიზაცია და ჩართულობის დონეები ეფუძნება NDC 3.0-ისა და NC5-ის მოწყვლადობის შეფასებებსა და სექტორული პრიორიტეტების ანალიზს;
- **მკაფიო ინსტიტუციური და საკოორდინაციო მოწყობა:** განსაზღვრულია NAP-ის პროცესის მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები, მათ შორის კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC), გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA), გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის (EIEC), ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფებისა და ადგილობრივი ჩართულობის მექანიზმების როლები, რაც ხელს უწყობს უწყებათაშორის კოორდინაციასა და პროცესის მდგრადობას;
- **გენდერული თანასწორობა და სოციალური ინკლუზია:** გეგმა უზრუნველყოფს გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპების სისტემურ ინტეგრირებას NAP-ის პროცესში, მათ შორის ქალების, ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობებისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის ხელშეწყობას;
- **ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებს შორის კავშირის გაძლიერება:** გუბერნიებისა და მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლების ჩართულობის, რეგიონული შეხვედრებისა და სათემო კონსულტაციების განხორციელება ხელს უწყობს ეროვნული და ადგილობრივი პრიორიტეტების უკეთ ინტეგრირებას და ადაპტაციის ღონისძიებების კოორდინირებულ დაგეგმვას;

- **შესაბამისობა ეროვნულ და საერთაშორისო მოთხოვნებთან:** გეგმა სრულად ითვალისწინებს საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით განსაზღვრულ საჯარო კონსულტაციისა და პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების მოთხოვნებს, ასევე საერთაშორისო გარემოსდაცვითი და სოციალური დაცვის, ინფორმაციის გამჟღავნებისა და გენდერული პოლიტიკის ძირითად პრინციპებს;
- **გამჭვირვალობა, ანგარიშვალდებულება და ადაპტური მართვა:** ინფორმაციის გასაჯაროების, უკუკავშირისა და საჩივრების მართვის, მონიტორინგისა და ანგარიშგების მექანიზმები ქმნის პროცესის გამჭვირვალობისა და უწყვეტი გაუმჯობესების საფუძველს.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, რეკომენდებულია:

1. დაინტერესებული მხარეების რეესტრის რეგულარული განახლება და ვალიდაცია NAP-ის პროცესის ყველა ეტაპზე, როგორც „ცოცხალი დოკუმენტის“;
2. ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფების ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად ტექნიკური დავალებების, სტანდარტული საოპერაციო პროცედურებისა და ანგარიშგების მექანიზმების პერიოდული გადახედვა;
3. გენდერული ანალიზის ჩარჩოს ეტაპობრივი დაზუსტება და ფაქტობრივი მონაცემებით შევსება, ასევე სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების სისტემატური შეგროვება და ანგარიშგება;
4. რეგიონული და ადგილობრივი მონაწილეობის გაძლიერება, განსაკუთრებით მაღალმთიანი რეგიონების, კლიმატური რისკებისადმი მაღალი მოწყვლადობის მქონე თემებისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების მიზნობრივი ჩართულობის გზით;
5. ჩართულობის, კომუნიკაციისა და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების შედეგების რეგულარული შეფასება და მათი გამოყენება NAP-ის პროცესის გაუმჯობესებისათვის;
6. ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორების ინტეგრირება NAP-ის მონიტორინგის, შეფასებისა და სწავლების (MEL) სისტემაში და მიღებული შედეგების გამოყენება ადაპტური მართვისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში;
7. NAP-ის პროცესის ფარგლებში მიღებული გამოცდილების, გაკვეთილებისა და კარგი პრაქტიკის დოკუმენტირება და გაზიარება როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო დონეზე.

წინამდებარე გეგმა წარმოადგენს „ცოცხალ დოკუმენტს“ და დაექვემდებარება პერიოდულ განახლებას NAP-ის პროცესის მიმდინარეობისას მიღებული გამოცდილების, უკუკავშირის, ინსტიტუციური ცვლილებებისა და ახალი ინფორმაციის გათვალისწინებით.

შენიშვნა: დოკუმენტის მომზადებისას გამოყენებული წყაროებისა და ბიბლიოგრაფიის სრული ჩამონათვალი წარმოდგენილია დანართში 19.

დანართი 1. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი პრინციპები

ქვემოთ წარმოდგენილია დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი პრინციპები და მათი განმარტებები (იხ. თავი 2.1).

ცხრილი 4. დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი პრინციპები

პრინციპი	განმარტება
ინკლუზიურობა	ყველა შესაბამისი დაინტერესებული მხარის, მათ შორის მოწყვლადი ჯგუფების, ქალების, ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისა და მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობის, თანასწორი და ეფექტური მონაწილეობის უზრუნველყოფა. (UNFCCC NAP ტექნიკური სახელმძღვანელო, 2012; პარიზის შეთანხმება, მუხ. 7.5; NDC 3.0)
გენდერული და სოციალური ინკლუზიურობა (GESI)	კლიმატის ცვლილების დიფერენცირებული ზემოქმედების გათვალისწინება და გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიურობის ხელშეწყობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. (პარიზის შეთანხმება, მუხ. 7.5; GCF-ის გენდერული პოლიტიკა; NDC 3.0)
გამჭვირვალობა და ანგარიშვალდებულება	ინფორმაციის დროული და ხელმისაწვდომი ფორმით გავრცელება, უკუკავშირის დოკუმენტირება და მისი გათვალისწინება გადაწყვეტილებების მიღებისა და შედეგების ფორმირების პროცესში. (პარიზის შეთანხმება, მუხ. 13; GCF-ის ინფორმაციის გასაჯაროების პოლიტიკა)
მტკიცებულებაზე დაფუძნებული ჩართულობა	დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება, პრიორიტეტიზაცია და ჩართულობა ეფუძნება მოწყვლადობის შეფასებებს, სექტორულ ანალიზსა და ინსტიტუციური როლების შეფასებას. (UNFCCC NAP ტექნიკური სახელმძღვანელო, 2012; NC5, 2024)
მრავალდონიანი და სექტორთაშორისი მიდგომა	ეროვნული, რეგიონული და ადგილობრივი დონეების, აგრეთვე სხვადასხვა სექტორისა და ინსტიტუციის კოორდინირებული მონაწილეობა. (პარიზის შეთანხმება, მუხ. 7.2; NDC 3.0)
უწყებობა და ადაპტურობა	ჩართულობა ხორციელდება NAP-ის მთელი ციკლის განმავლობაში და საჭიროებისამებრ ადაპტირდება მიღებული გამოცდილებისა და უკუკავშირის საფუძველზე. (UNFCCC NAP ტექნიკური

პრინციპი	განმარტება
	სახელმძღვანელო, 2012; პარიზის შეთანხმება, მუხ. 7.9)
კულტურული მგრძნობელობა და ხელმისაწვდომობა	კომუნიკაციისა და მონაწილეობის ფორმატების ადგილობრივ კონტექსტთან შესაბამისობა, ინფორმაციის გასაგებ ენაზე მიწოდება და ჩართულობის ბარიერების შემცირება. (UNFCCC, მუხ. 6; პარიზის შეთანხმება, მუხ. 12)

დანართი 2. დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები და რუკა

NAP-ის პროცესის ძირითადი დაინტერესებული მხარეები, მათი წარმომადგენლები და როლი (იხ. თავი 3.2).

ცხრილი 5. დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები, წარმომადგენლები და როლი NAP-ში

კატეგორია	ძირითადი წარმომადგენლები	ძირითადი როლი NAP-ში
ცენტრალური ხელისუფლება	MEPA, CCD, EIEC, NEA, MoI, MRD, MoH, MoF და სხვა შესაბამისი უწყებები	პოლიტიკის შემუშავება, კოორდინაცია, მონაცემების უზრუნველყოფა, ტექნიკური ვალიდაცია და ბიუჯეტირება
მაკოორდინირებელი ორგანოები	CCC და შესაბამისი უწყებათაშორისი მექანიზმები	სტრატეგიული ხელმძღვანელობა, კოორდინაცია და NAP-ის დამტკიცების პროცესის მხარდაჭერა
რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლება	სახელმწიფო რწმუნებულების ადმინისტრაციები, მუნიციპალიტეტები, CoM ქსელი და SECAP-ების სამუშაო ჯგუფები	ადგილობრივი მონაცემების მიწოდება, რეგიონული პრიორიტეტების განსაზღვრა და განხორციელების მხარდაჭერა
აკადემიური და კვლევითი სექტორი	უნივერსიტეტები, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები და ექსპერტული	კვლევა, მოდელირება, რისკისა და

კატეგორია	ძირითადი წარმომადგენლები	ძირითადი როლი NAP-ში
	ორგანიზაციები	მოწყვლადობის შეფასება, მტკიცებულებების გენერირება
საჯარო სააგენტოები და განვითარების ინსტიტუტები	RDA, GNTA, GITA და სხვა შესაბამისი სააგენტოები	სექტორული მონაცემები, პროგრამების განხორციელება და ინოვაციური გადაწყვეტილებების ხელშეწყობა
კერძო სექტორი	ბიზნესასოციაციები, სავაჭრო-სამრეწველო პალატები, ფინანსური ინსტიტუტები, დარგობრივი ასოციაციები და კერძო კომპანიები	ინვესტიციები, ადაპტაციის დაფინანსება, ინოვაციები და პრაქტიკული გამოცდილება
სამოქალაქო საზოგადოება	NGO, ქალთა ორგანიზაციები, CSO	მოწყვლადი ჯგუფების ინტერესების წარმოდგენა, ცნობიერების ამაღლება და საზოგადოებრივი ზედამხედველობა
თემები და მოწყვლადი ჯგუფები	ადგილობრივი თემები, ქალები, ახალგაზრდები, ეთნიკური უმცირესობები, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები და მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობა	ადგილობრივი ცოდნის გაზიარება, საჭიროებებისა და პრიორიტეტების იდენტიფიცირება
საერთაშორისო პარტნიორები და დონორები	GCF, UNEP, UNDP, FAO, GIZ ევროკავშირი, საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტები და სხვა განვითარების პარტნიორები	ტექნიკური და ფინანსური მხარდაჭერა, შესაძლებლობების გაძლიერება და საერთაშორისო საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება

კატეგორია	ძირითადი წარმომადგენლები	ძირითადი როლი NAP-ში
მედია	ეროვნული, რეგიონული და ადგილობრივი მედია საშუალებები	ინფორმაციის გავრცელება, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და პროცესის გამჭვირვალობის ხელშეწყობა

დანართი 3. გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია

ცხრილი აჯგუფებს დაინტერესებულ მხარეებს ინტერესისა და გავლენის ხარისხის მიხედვით და განსაზღვრავს შესაბამისი ჩართულობის დონეს (იხ. თავი 3.3; ნახაზი 2).

ცხრილი 6. გავლენა-ინტერესის ანალიზი და ჩართულობის სტრატეგია ჯგუფების მიხედვით

ჯგუფი	ინტერესი	გავლენა	ჩართულობის დონე და ძირითადი მეთოდი
MEPA, CCD, EIEC, CCC	მაღალი	მაღალი	გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა / თანამშრომლობა - მუდმივი კოორდინაცია, ტექნიკური განხილვები, ვალიდაცია და დამტკიცების პროცესის მხარდაჭერა
სექტორული სამინისტროები და სხვა შესაბამისი უწყებები (MEPA, MoESD, MRD, MoI, MoH, MES, NEA, საქსტატი)	მაღალი	მაღალი	თანამშრომლობა - სექტორული სამუშაო ჯგუფები, ტექნიკური კონსულტაციები, ვალიდაციის შეხვედრები
MoF	საშუალო	მაღალი	თანამშრომლობა - დაფინანსების დაგეგმვა, ბიუჯეტირების საკითხები, დონორთა და პარტნიორთა კოორდინაცია

ჯგუფი	ინტერესი	გავლენა	ჩართულობის დონე და ძირითადი მეთოდი
რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლება, CoM	მაღალი	საშუალო	ჩართვა / თანამშრომლობა - რეგიონული შეხვედრები, საკონსულტაციო პროცესები, SECAP-ებთან კოორდინაცია
აკადემიური და კვლევითი სექტორი	მაღალი	საშუალო	ჩართვა - ტექნიკური კონსულტაციები, კვლევითი თანამშრომლობა და მონაცემების გაზიარება
საჯარო სააგენტოები და განვითარების ინსტიტუტები (RDA, GNTA, GITA და სხვ.)	მაღალი	საშუალო	ჩართვა - სექტორული კონსულტაციები, მონაცემების მიწოდება და პროგრამული თანამშრომლობა
კერძო სექტორი	საშუალო	საშუალო	ჩართვა - მრგვალი მაგიდები, სექტორული კონსულტაციები და საჯარო-კერძო დიალოგი
სამოქალაქო საზოგადოება და ქალთა ორგანიზაციები	მაღალი	საშუალო	ჩართვა - სამუშაო შეხვედრები, ფოკუს-ჯგუფები, ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები
თემები და მოწყვლადი ჯგუფები	მაღალი	დაბალი	ჩართვა / კონსულტაცია - სათემო შეხვედრები, ფოკუს-ჯგუფები, მონაწილეობითი შეფასებები
საერთაშორისო პარტნიორები და დონორები	მაღალი	საშუალო	თანამშრომლობა - ტექნიკური მხარდაჭერა, გამოცდილების გაზიარება და რესურსების მობილიზება
მედია	საშუალო	საშუალო	ინფორმირება / ჩართვა - პრესრელიზები, მედია ბრიფინგები, საინფორმაციო კამპანიები

ჯგუფი	ინტერესი	გავლენა	ჩართულობის დონე და ძირითადი მეთოდი
ფართო საზოგადოება	დაბალი/საშუალო	დაბალი	ინფორმირება/კონსულტაცია, ვებგვერდი, სოციალური მედია, საინფორმაციო მასალები და საჯარო განხილვები

დანართი 4. პრიორიტეტული სექტორები და კლიმატური მოწყვლადობა

NDC 3.0-ისა და NC5-ის მიხედვით განსაზღვრული პრიორიტეტული სექტორები, მათი ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა და შესაბამისი დაინტერესებული მხარეები (იხ. თავი 3.4).

ცხრილი 7. პრიორიტეტული სექტორები, ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა და დაინტერესებული მხარეები

სექტორი / სისტემა	ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა	ძირითადი დაინტერესებული მხარეები
სოფლის მეურნეობა	გვალვა, ნალექების ცვალებადობა, მოსავლიანობის შემცირება	MEPA, RDA, ფერმერები, დარგობრივი ასოციაციები
წყლის რესურსები	მდინარეთა ჩამონადენის ცვლილება, წყლის დეფიციტი, მყინვარების დნობა	NEA, MEPA, მუნიციპალიტეტები, წყალმომხმარებლები
ენერგეტიკა	ჰიდროენერგეტიკული რესურსების ცვლილება, ნალექების რეჟიმის ცვლილება, მყინვარების დნობა და წყლის ხელმისაწვდომობის ცვლილება	MESD, ენერგეტიკის სექტორის წარმომადგენლები, ენერგოკომპანიები, NEA
ტყეები	ტყის ხანძრები, მავნებლები და დაავადებები, ტყის დეგრადაცია	NFA, NEA, აკადემიური და კვლევითი სექტორი
ბიომრავალფეროვნება და ეკოსისტემები	ჰაბიტატების ცვლილება, სახეობების მოწყვლადობა, ეკოსისტემური სერვისების შემცირება	MEPA, APA, გარემოსდაცვითი NGO-ები

სექტორი / სისტემა	ძირითადი კლიმატური მოწყვლადობა	ძირითადი დაინტერესებული მხარეები
შავი ზღვის სანაპირო ზონა	სანაპირო ეროზია, წყალდიდობა, ზღვის დონის მატებასთან დაკავშირებული რისკები	MEPA, მუნიციპალიტეტები, GNTA
მთის ეკოსისტემები და მყინვარები	მყინვარების დნობა, ღვარცოფები, ზვავები და გეოდინამიკური პროცესები	NEA, აკადემიური და კვლევითი სექტორი, ადგილობრივი თემები
ადამიანის ჯანმრთელობა	თბური ტალღები, კლიმატმგრძნობიარე დაავადებები, ექსტრემალური მოვლენების გავლენა	(MoH, შესაბამისი საჯარო ჯანმრთელობის ინსტიტუტები
ტურიზმი	სეზონურობის ცვლილება, ბუნებრივი საფრთხეები და ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყვლადობა	GNTA, კერძო სექტორი, ადგილობრივი ხელისუფლება
ინფრასტრუქტურა და დასახლებები	წყალდიდობები, მეწყრები და სხვა ექსტრემალური მოვლენები	MRD, MoI, მუნიციპალიტეტები და შესაბამისი საჯარო სააგენტოები

წყარო: საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი (NDC 3.0, 2026) და საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინება (NC5, 2024).

დანართი 5. მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები

NAP-ის პროცესის ძირითადი მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები და მათი როლი ჩართულობის პროცესში (იხ. თავი 4.1; ნახაზი 4).

ცხრილი 8. NAP-ის პროცესის მმართველი და საკოორდინაციო სტრუქტურები

სტრუქტურა	როლი ჩართულობის პროცესში
კლიმატის ცვლილების საბჭო (CCC)	მაღალი დონის უწყებათაშორისი საკოორდინაციო მექანიზმი; NAP-ის პროცესის სტრატეგიული ხელმძღვანელობა, ძირითადი შედეგების განხილვა და დოკუმენტების დამტკიცების პროცესის მხარდაჭერა.
MEPA	NAP-ის პროცესის პოლიტიკის კოორდინაცია, სტრატეგიული ხელმძღვანელობა, ძირითადი შედეგების შეთანხმება და გადაწყვეტილების მიღების პროცესის კოორდინაცია, ადაპტაციის მონიტორინგისა და შეფასების პროცესის მხარდაჭერა
MEPA - გარემოსა და კლიმატის ცვლილების პოლიტიკის დეპარტამენტი	NAP-ის პროცესის ტექნიკური კოორდინაცია; კლიმატის ცვლილების საბჭოსთან (CCC) ურთიერთობისა და სამდივნოს ფუნქციის მხარდაჭერა; სამუშაო ჯგუფებთან, პარტნიორ ორგანიზაციებთან და დაინტერესებულ მხარეებთან კოორდინაცია; ადაპტაციის მონიტორინგისა და შეფასების პროცესის მხარდაჭერა და ჩართულობის პროცესის ინსტიტუციური მდგრადობის უზრუნველყოფა.
გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი (EIEC)	პროექტის ყოველდღიური კოორდინაცია, შეხვედრებისა და კონსულტაციების ორგანიზება, დაინტერესებულ მხარეებთან კომუნიკაცია და საკომუნიკაციო მასალების შეთანხმებისა და გავრცელების პროცესის მხარდაჭერა.
სამი ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფი	ტექნიკური ჩართულობის ძირითადი პლატფორმა; კლიმატის ცვლილების სცენარების, კლიმატური რისკისა და მოწყვლადობის შეფასებების, სექტორული პრიორიტეტებისა და ადაპტაციის ღონისძიებების განხილვა; სამუშაო შედეგების წარდგენა CCC-ისთვის.
ადგილობრივი საკოორდინაციო მექანიზმები	ადგილობრივი და მუნიციპალური დონის ჩართულობის უზრუნველყოფა; რეგიონული ადაპტაციის პრიორიტეტებისა და ადგილობრივი კლიმატური გეგმების ინტეგრაციის მხარდაჭერა; ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებს შორის კოორდინაციის

სტრუქტურა	როლი ჩართულობის პროცესში
	ხელშეწყობა.
GCF	პროექტის ფინანსური მხარდამჭერი; ეროვნული ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესის მხარდაჭერა, შესაძლებლობების გაძლიერების მხარდაჭერა, პროექტის შედეგების და დაფინანსების ჩარჩოს შესრულების მონიტორინგი.
UNEP	UNEP – განმახორციელებელი პარტნიორი; საერთაშორისო ტექნიკური და მეთოდოლოგიური ექსპერტიზის უზრუნველყოფა, NAP-ის პროცესის შესაბამისობის ხელშეწყობა UNFCCC-ისა და NAP-ის საერთაშორისო მეთოდოლოგიურ ჩარჩოებთან, ხარისხის უზრუნველყოფა და ტექნიკური მხარდაჭერა.
შემსრულებელი (ა(ა)იპ „ეკოტონი“	SEP-ისა და მასთან დაკავშირებული საკონსულტაციო პროცესების პრაქტიკული განხორციელება, შეხვედრების ფასილიტაცია, დაინტერესებული მხარეების რეესტრის მართვა, კონსულტაციების დოკუმენტირება და ანგარიშების მხარდაჭერა.

დანართი 6. ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპების მიხედვით

მატრიცა აკავშირებს NAP-ის პროცესის თითოეულ ამოცანას (ამოცანები 1-13) ჩართულობის მიზნებთან, ძირითად დაინტერესებულ მხარეებთან, ჩართულობის მეთოდებთან და შესაბამის ჩასაბარებელ შედეგებთან (იხ. თავი 5).

შენიშვნა: როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, ყველა საკონსულტაციო, სამუშაო და ვალიდაციის შეხვედრის, ასევე ტრენინგის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნება გენდერული და სოციალური ინკლუზიის (GESI) პრინციპების გათვალისწინება. ტექნიკური დავალების შესაბამისად, შეხვედრებისა და ტრენინგების მონაწილეთა შორის ქალთა წარმომადგენლობა იქნება არანაკლებ 15%, ხოლო შესაძლებლობის ფარგლებში მიზნად დაისახება 30%-ზე მეტი ქალის მონაწილეობა.

ცხრილი 9. ჩართულობის გეგმა NAP-ის ეტაპებისა და ამოცანების მიხედვით

ეტაპი / ამოცანა	ჩართულობის მიზანი	ძირითადი მხარეები	მეთოდი / ფორმატი	შედეგი (კოდი)
ეტაპი 1 - ამოცანა 1: ინიცირება	NAP-ის მიზნების, ფარგლებისა და სამუშაო გეგმის შეთანხმება	MEPA, EIEC	პირველი საკონსულტაციო შეხვედრა თბილისში (მინ. 15 მონაწილე)	ოქმი; 3.1.1.1 b
ეტაპი 1 - ამოცანა 2: მმართველობითი/საკოორდინაციო ჯგუფები	ინსტიტუციური მოწყობის, ჩართულობის მექანიზმების, გენდერული მონაწილეობის ხელშეწყობის მიდგომების, საგზაო რუკის, კომუნიკაციის სტრატეგიისა და სამუშაო ჯგუფების ჩამოყალიბება	MEPA, CCC, სამინისტროები, რეგონული წარმომადგენლობა	საკონსულტაციო და ვალიდაციის შეხვედრები (15-40 მონაწილე); სამუშაო ჯგუფების ჩამოყალიბება; კვარტალური შეხვედრები. 2 ტრენინგი	3.1.1.2 a-e; 3.1.1.3

ეტაპი / ამოცანა	ჩართულობის მიზანი	ძირითადი მხარეები	მეთოდი / ფორმატი	შედეგი (კოდი)
ეტაპი 2 - ამოცანა 3: სიტუაციის მიმოხილვა	ინსტიტუციური, საკანონმდებლო და ფინანსური ხარვეზების შეფასება	NEA, MEPA, სექტორული სამინისტროები, რეგიონული წარმომადგენლები	ვალიდაციის სამუშაო შეხვედრა (30-40 მონაწილე)	3.2.1.1; 3.2.1.2
ეტაპი 2 - ამოცანა 4: მონაცემები, სცენარები და რისკის შეფასება	მონაცემების შეგროვება, სცენარებისა და რისკის შეფასების შედეგების განხილვა და ვალიდაცია	NEA, სამინისტროები, რეგიონული წარმომადგენლობა, აკადემიური სექტორი, თემები	საკონსულტაციო და ვალიდაციის შეხვედრები; 3 დისკუსიის ცატარება, 4 რეგიონული შეხვედრა, სეკრძო სექტორთან შეხვედრები, ტექნიკური ტრენინგი	3.2.2.1-3.2.2.7
ეტაპი 3 - ამოცანა 5: 10-წლიანი ხედვა	ადაპტაციის ხედვის, მიზნებისა და პრიორიტეტების შეთანხმება	ძირითადი დაინტერესებული მხარეები	საკონსულტაციო შეხვედრა (30-40 მონაწილე)	ხედვის დოკუმენტი / ოქმი
ეტაპი 3 - ამოცანა 6: რეგიონული გეგმები	რეგიონული პრიორიტეტებისა და გეგმების განხილვა და ვალიდაცია	CCC, რეგიონული წარმომადგენლობა, MRDI, მუნიციპალიტეტები	4 რეგიონული ვალიდაციის შეხვედრა, ვალიდაციის შეხვედრა თბილისში	3.2.3.1-3.2.3.3
ეტაპი 3 - ამოცანა 7: სექტორული გეგმები	სექტორული პრიორიტეტებისა და	CCC, სექტორული სამუშაო ჯგუფები, ქალთა	მინიმუმ 3 საკონსულტაციო შეხვედრა (20-40 მონაწილე)	3.2.4.1-3.2.4.2

ეტაპი / ამოცანა	ჩართულობის მიზანი	ძირითადი მხარეები	მეთოდი / ფორმატი	შედეგი (კოდი)
	რეკომენდაციების შემუშავება	ორგანიზაციები, NGO/CSO-ები	სექტორის წარმომადგენლებთან, მინიმუმ სამი საკონსულტაციო შეხვედრა	
ეტაპი 3 - ამოცანა 8: 5-წლიანი NAP	ეკონომიკური შეფასებისა და განხორციელების გეგმის განხილვა და ვალიდაცია	პრიორიტეტული სექტორები, MEPA, შესაბამისი სექტორული უწყებები	საკონსულტაციო შეხვედრები 8 პრიორიტეტული სექტორის წარმომადგენლებთან და 2-დღიანი ვალიდაციის შეხვედრა	3.2.5.1-3.2.5.2
ეტაპი 4 - ამოცანა 9: ადაპტაციის დაფინანსება	საჯარო და კერძო დაფინანსების მობილიზაცია და პარტნიორების ჩართულობა	ფინანსთა სამინისტრო, კერძო სექტორი, დონორები, NGO/CSO-ები	კერძო სექტორის მრგვალი მაგიდები; საკონსულტაციო შეხვედრები, დონორთა ფორუმები; ვალიდაციის შეხვედრები, 2 ტრენინგი, 2 სამუშაო შეხვედრა	შესაბამისი ჩასაბარებელი შედეგები (იხ. ტექნიკური დავალება)
ეტაპი 5 - ამოცანა 10: M&E სისტემა	M&E სისტემის განხილვა, ვალიდაცია და ინსტიტუციონალიზაცია	მთავრობის ადმინისტრაცია, სამინისტროები, NGO-ები, აკადემია, კერძო სექტორი	ვალიდაციის შეხვედრა (15–20 მონაწილე); 2 ტრენინგი	3.1.2.1-3.1.2.2
ეტაპი 6 - ამოცანა 11: გაკვეთილები და ცნობიერება	გამოცდილების გაზიარება და საზოგადოების	ფართო საზოგადოება, საჯარო და კერძო სექტორი,	საკონსულტაციო შეხვედრები; ცნობიერების ამაღლების	3.1.3.1-3.1.3.3

ეტაპი / ამოცანა	ჩართულობის მიზანი	ძირითადი მხარეები	მეთოდი / ფორმატი	შედეგი (კოდი)
	ცნობიერების ამაღლება	NGO-ები, მედია	კამპანიები; ცენტრის თანამშრომლების ონაწილეობა სამუშაო შეხვედრებში	
ეტაპი 7 - ამოცანა 12: საჯარო განხილვები	NAP-ის დოკუმენტების საჯარო განხილვა და ვალიდაცია	რეგიონული და ეროვნული დაინტერესებული მხარეები	საჯარო განხილვები რეგიონებში (30-40 მონაწილე) და თბილისში (50-60 მონაწილე)	ოქმები
ეტაპი 8 - ამოცანა 13: ანგარიშგება	პროგრესისა და შედეგების გამჭვირვალე ანგარიშგება და უკუკავშირის უზრუნველყოფა	EIEC, MEPA, UNEP პროექტის გუნდი	პერიოდული და საბოლოო ანგარიშები	ანგარიშები

შენიშვნა: შეხვედრების დეტალური გრაფიკი (თვეების მიხედვით) წარმოდგენილია დანართ 11-ში და შეესაბამება საწყისი ანგარიშის გეგმა-გრაფიკს.

დანართი 7. კომუნიკაციის მატრიცა

კომუნიკაციის სამიზნე ჯგუფები, ძირითადი გზავნილები და საკომუნიკაციო არხები (იხ. თავი 7).

ცხრილი 10. კომუნიკაციის სამიზნე ჯგუფები, ძირითადი გზავნილები და არხები

სამიზნე ჯგუფი	ძირითადი გზავნილი	არხები
გადაწყვეტილების მიმღები პირები	NAP-ის სტრატეგიული მნიშვნელობა, ეროვნული პოლიტიკის პრიორიტეტები, საერთაშორისო ვალდებულებები და განხორციელების პროგრესი	პოლიტიკის განხილვები, სამუშაო და ვალიდაციის შეხვედრები, პოლიტიკის შეჯამებები, მაღალი დონის კონსულტაციები
სექტორული და ტექნიკური დაინტერესებული მხარეები	კლიმატური რისკები, კლიმატური სცენარები, მოწყვლადობა, ადაპტაციის ღონისძიებები და სექტორული პრიორიტეტები	ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები, ტექნიკური ანგარიშები, ტრენინგები, სამუშაო შეხვედრები და ვებინარები
რეგიონული და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეები	ადგილობრივი კლიმატური რისკები, ადაპტაციის შესაძლებლობები, რეგიონული პრიორიტეტები და ადგილობრივი გამოცდილება	რეგიონული და სათემო შეხვედრები, საინფორმაციო მასალები, ადგილობრივი მედია, სოციალური მედია
კერძო სექტორი და ფინანსური ინსტიტუციები	ადაპტაციის დაფინანსების, ინვესტიციებისა და საჯარო-კერძო პარტნიორობის შესაძლებლობები	მრგვალი მაგიდები, სექტორული კონსულტაციები, საინფორმაციო დოკუმენტები, ბიზნესფორუმები
სამოქალაქო საზოგადოება და არასამთავრობო ორგანიზაციები	ინკლუზიური ჩართულობა, მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებები, ადგილობრივი გამოცდილება და საზოგადოებრივი ცნობიერების	საკონსულტაციო შეხვედრები, სათემო დისკუსიები, საინფორმაციო კამპანიები, სოციალური მედია

სამიზნე ჯგუფი	ძირითადი გზავნილი	არხები
	ამაღლება	
აკადემიური და კვლევითი სექტორი	კლიმატური მონაცემები, სცენარები, კვლევის შედეგები და ცოდნის გაზიარება	ტექნიკური სამუშაო შეხვედრები, ტრენინგები, კვლევითი ფორუმები, ანგარიშები
მედია	კლიმატის ცვლილების ზემოქმედება, ადაპტაციის მნიშვნელობა, NAP-ის პროგრესი და მიღებული გაკვეთილები	პრესრელიზები, მედია-ბრიფინგები, ვიდეო და რადიო სიუჟეტები, ინტერვიუები
ფართო საზოგადოება	კლიმატის ცვლილების ზემოქმედება, ადაპტაციის მნიშვნელობა, პრაქტიკული რეკომენდაციები, NAP-ის პროცესის პროგრესი და მიღებული გაკვეთილები	ვებგვერდები, სოციალური მედია, საინფორმაციო კამპანიები, ვიდეომასალები, პოსტერები, ბროშურები, მედია-სიუჟეტები და საჯარო განხილვები
საერთაშორისო პარტნიორები და დონორები	NAP-ის პროცესის პროგრესი, მიღწეული შედეგები, დაფინანსების საჭიროებები და მიღებული გაკვეთილები	ტექნიკური ანგარიშები, საერთაშორისო შეხვედრები, UNFCCC NAP Central, დონორთა ფორუმები

დანართი 8. №629 დადგენილების შესაბამისობის ცხრილი

ცხრილი აჩვენებს, თუ როგორ აკმაყოფილებს წინამდებარე დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმა საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით განსაზღვრულ სავალდებულო და სარეკომენდაციო მოთხოვნებს (იხ. თავი 8.3)

ცხრილი 11. №629 დადგენილების მოთხოვნათა ასახვა ჩართულობის გეგმაში²

№629 დადგენილების მოთხოვნა	ასახვა SEP-ში (თავი / დანართი)
----------------------------	--------------------------------

² საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 20 დეკემბრის №629 დადგენილება „პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“.

№629 დადგენილების მოთხოვნა	ასახვა SEP-ში (თავი / დანართი)
დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირება და მათი ჩართულობის უზრუნველყოფა (მუხ. 7(2)(ა))	თავი 3; დაინტერესებული მხარეების რეესტრი - დანართი 10
დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავების პროცესში (მუხ. 7(2)(ა))	თავები 2, 3, 5 და 6
პოლიტიკის დოკუმენტის პროექტის საჯარო კონსულტაცია დამტკიცებამდე (მუხ. 9.1)	თავი 8.3; ამოცანა 12 (თავი 5)
საჯარო კონსულტაციის ფორმატი - შეხვედრა და/ან ელექტრონული ფორმატი (მუხ. 9.2)	თავები 5, 7 და 8.3
დაინტერესებული მხარეების წინასწარი ინფორმირება გონივრულ ვადაში (მუხ. 9.3)	თავი 8.1 (მინიმუმ 10 სამუშაო დღით ადრე)
მიღებული კომენტარებისა და რეკომენდაციების დოკუმენტირება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება (სახელმძღვანელო, თავი 3.5)	თავები 8.2 და 8.3; დანართი 15
საჯარო კონსულტაციების შემაჯამებელი ანგარიშის მომზადება (მუხ. 9.4)	თავი 8.3; დანართი 15
შემაჯამებელი ანგარიშის მთავრობისთვის წარდგენილ დოკუმენტაციაზე დართვა (მუხ. 9.5)	თავი 8.3; დანართი 15
საჯარო კონსულტაციების შედეგების ასახვა საბოლოო დოკუმენტაციაში	თავი 8.3; დანართი 15
მაკოორდინირებელი ორგანოს როლი დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების პროცესში (მუხ. 2(ვ))	თავი 4 (CCC, MEPA, EIEC, ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები)
მონიტორინგის, შეფასებისა და ანგარიშგების მექანიზმები, მათ შორის ანგარიშგების საჯარო ხელმისაწვდომობა (მუხ. 11)	თავი 8.1; თავი 9

დანართი 9. ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორები

ჩართულობის მონიტორინგისა და შეფასების ინდიკატორები, სამიზნე მაჩვენებლები და მონაცემთა წყაროები (იხ. თავი 9).

ცხრილი 12. ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორები, სამიზნეები და მონაცემთა წყაროები

ინდიკატორი	სამიზნე	მონაცემთა წყარო
ჩატარებული საკონსულტაციო, სამუშაო შეხვედრების, ვალიდაციის ღონისძიებებისა და ტრენინგების რაოდენობა	ტექნიკური დავალების შესაბამისად	შეხვედრების ოქმები და ანგარიშები
მონაწილეთა საერთო რაოდენობა	ეტაპობრივი გეგმის შესაბამისად	დასწრების სიები
ქალთა წილი მონაწილეებში	მინიმუმ 15%; მიზნობრივად - 30%-ზე მეტი	სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემები
წარმოდგენილი დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები	ყველა იდენტიფიცირებული კატეგორია (თავი 3.2)	მონაწილეთა რეესტრი
რეგიონული და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლობა	ყველა სამიზნე რეგიონის წარმომადგენლობა	დასწრების სიები და მონაწილეთა რეესტრი
მოწყვლადი და ნაკლებად წარმოდგენილი ჯგუფების მონაწილეობა	შესაბამის ღონისძიებებში წარმომადგენლობის უზრუნველყოფა	მონაწილეთა რეესტრი და ღონისძიებების ანგარიშები
მიღებული და განხილული უკუკავშირის, კომენტარებისა და რეკომენდაციების წილი	მინიმუმ 80%	უკუკავშირისა და საჩივრების ჟურნალი
მონაწილეთა კმაყოფილების დონე	გაუმჯობესება საწყის მაჩვენებელთან შედარებით (შესაძლებლობის შემთხვევაში)	შეფასების ფორმები და კითხვარები
ცოდნის ზრდა ტრენინგების	გაუმჯობესება საწყის	წინასწარი და შემდგომი

ინდიკატორი	სამიზნე	მონაცემთა წყარო
შემდეგ	მაჩვენებელთან შედარებით	შეფასებები
კომუნიკაციისა და ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების რაოდენობა	ტექნიკური დავალების შესაბამისად	საკომუნიკაციო კამპანიის ანგარიშები
მომზადებული და გავრცელებული საკომუნიკაციო პროდუქტების რაოდენობა (ფლაერები, ბროშურები, პოსტერები, ინფოგრაფიკები, ვიდეოები და სიუჟეტები)	ტექნიკური დავალების შესაბამისად	საკომუნიკაციო მასალების რეესტრი
სოციალური მედიისა და მედია კამპანიების მიღწევა	ტექნიკური დავალების შესაბამისად	სოციალური მედიისა და მედია მონიტორინგის ანგარიშები
გაფორმებული თანამშრომლობის მემორანდუმების (MoU) რაოდენობა	ტექნიკური დავალების მიხედვით	ხელმოწერილი მემორანდუმები
სამუშაო ჯგუფების შეხვედრების ჩატარება	არანაკლებ კვარტალში ერთხელ	სამუშაო ჯგუფების ოქმები და ანგარიშები

დანართი 10. დაინტერესებული მხარის რეესტრის შაბლონი

ცხრილი 13. დაინტერესებული მხარის რეესტრის შაბლონი

ორგანიზაცია / დაინტერესებულ ი მხარე	კატეგორია	როლი NAP-ის პროცესში	ინტერეს ი	გავლენა	ჩართულობის დონე	ჩართულობის ძირითადი მეთოდი	GESI / მოწყვლადი ჯგუფის წარმომადგენლობა	ჩართულობის პრიორიტეტი	საკონტაქტ ო ინფორმაცი ა

განმარტებები

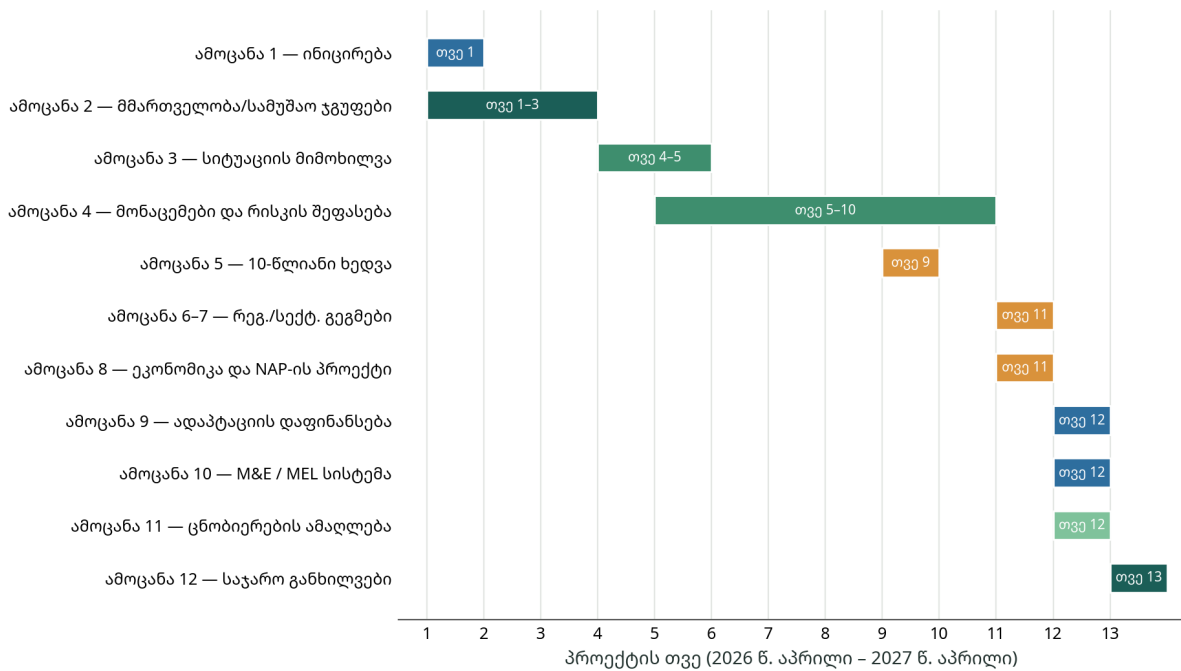
- **კატეგორია** - ცენტრალური ხელისუფლება, ადგილობრივი ხელისუფლება, აკადემიური და კვლევითი სექტორი, კერძო სექტორი, არასამთავრობო სექტორი, სამოქალაქო საზოგადოება, საერთაშორისო პარტნიორები, თემი/მოწყვლადი ჯგუფი, მედია და სხვა.
- **როლი NAP-ის პროცესში** - მაგალითად: გადაწყვეტილების მიმღები, ტექნიკური ექსპერტი, კონსულტაციის მონაწილე, მონაცემთა მიმწოდებელი, განმახორციელებელი პარტნიორი, დაფინანსების პარტნიორი და სხვა.
- **ინტერესი** - დაინტერესებული მხარის დაინტერესების ხარისხი NAP-ის პროცესის მიმართ (მაღალი, საშუალო, დაბალი).
- **გავლენა** - დაინტერესებული მხარის შესაძლებლობა გავლენა მოახდინოს NAP-ის შემუშავებასა და განხორციელებაზე (მაღალი, საშუალო, დაბალი).
- **ჩართულობის დონე** - განისაზღვრება IAP2-ის სპექტრის შესაბამისად (ინფორმირება, კონსულტაცია, ჩართვა, თანამშრომლობა, გაძლიერება) (იხ. თავი 2.2).
- **ჩართულობის ძირითადი მეთოდი** - მაგალითად: სამუშაო ჯგუფი, საკონსულტაციო შეხვედრა, ფოკუს-ჯგუფი, საჯარო განხილვა, მრგვალი მაგიდა, ტრენინგი, საინფორმაციო კამპანია.

- **GESI / მოწყვლადი ჯგუფის წარმომადგენლობა** - მიუთითებს წარმოადგენს თუ არა დაინტერესებული მხარე ქალებს, ახალგაზრდებს, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს, ეთნიკურ უმცირესობებს, მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობას ან სხვა მოწყვლად ჯგუფებს.
- **ჩართულობის პრიორიტეტი** - განისაზღვრება დაინტერესებული მხარის გავლენისა და ინტერესის შეფასების საფუძველზე (მაღალი, საშუალო, დაბალი).
- **საკონტაქტო ინფორმაცია** - საკონტაქტო პირი, თანამდებობა, ელ-ფოსტა და/ან ტელეფონი.

შენიშვნა: რეესტრი წარმოადგენს „ცოცხალ დოკუმენტს“ და განახლდება NAP-ის პროცესის მიმდინარეობისას ახალი დაინტერესებული მხარეების იდენტიფიცირების, გავლენისა და ინტერესის შეფასების დაზუსტების ან არსებული ინფორმაციის განახლების შემთხვევაში. რეესტრი გამოყენებული იქნება დაინტერესებული მხარეების ანალიზის, ჩართულობის დაგეგმვისა და კომუნიკაციის ღონისძიებების მიზნობრივი დაგეგმვისათვის.

დანართი 11. ჩართულობის ღონისძიებების გრაფიკი (პროექტის თვეების მიხედვით)

გრაფიკი შეესაბამება საწყისი ანგარიშის (ჩასაბარებელი შედეგი 3.1.1.1 b) სამუშაო გეგმას. პროექტის განხორციელების პერიოდი მოიცავს 2026 წლის აპრილიდან 2027 წლის აპრილამდე პერიოდს. ქვემოთ წარმოდგენილია ღონისძიებების ვადების ვიზუალური მიმოხილვა (ნახაზი 5), ხოლო დეტალური ცხრილი (ცხრილი 14) - შემდეგ გვერდზე.

ნახაზი 5. ჩართულობის ღონისძიებების ვადები პროექტის თვეების მიხედვით

ცხრილი 14. ჩართულობის ღონისძიებების გრაფიკი პროექტის თვეების მიხედვით

ეტაპი	ძირითადი ჩართულობის ღონისძიება	ძირითადი მონაწილეები	მიახ. პერიოდი (პროექტის თვე)
ამოცანა 1	პირველი საკონსულტაციო შეხვედრა; პროექტის მიზნების, ფარგლებისა და სამუშაო გეგმის შეთანხმება	MEPA, EIEC	თვე 1
ამოცანა 2	საკონსულტაციო და ვალიდაციის შეხვედრები; სტრატეგიული საგზაო რუკისა და SEP-ის განხილვა; 3 ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფის ჩამოყალიბება; 2 ტრენინგი	MEPA, EIEC, UNEP, პროექტის გუნდი	თვე 1–3
ამოცანა 3	სიტუაციის ანალიზისა და დაფინანსების საჭიროებების შეფასების ვალიდაციის შეხვედრა	MEPA, EIEC, CCC, NEA, სექტორული სამინისტროები, რეგიონული წარმომადგენლობა, სამხარეო ადმინისტრაციები	თვე 4–5
ამოცანა 4	კლიმატური სცენარებისა და რისკის შეფასების განხილვა; 4 რეგიონული შეხვედრა; ტექნიკური ტრენინგი	NEA, MEPA, სექტორული სამინისტროები, ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები, მუნიციპალიტეტები, სამხარეო ადმინისტრაციები, ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეები	თვე 5–10
ამოცანა 5	ადაპტაციის გრძელვადიანი ხედვისა და სტრატეგიული მიმართულებების საკონსულტაციო შეხვედრა	CCC, MEPA, EIEC, სექტორული სამინისტროები, ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები	თვე 9
ამოცანა 6 და 7	რეგიონული გეგმების ვალიდაცია; სექტორული კონსულტაციები; რეგიონული და სექტორული პრიორიტეტების შეთანხმება	CCC, რეგიონული წარმომადგენლობა, სექტორული სამინისტროები, ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები, NGO/CSO-ები	თვე 11
ამოცანა 8	ეკონომიკური შეფასებისა და NAP-ის პროექტის ვალიდაცია	MEPA, EIEC, CCC, 6 პრიორიტეტული სექტორის წარმომადგენლები, ფინანსთა სამინისტრო,	თვე 11

ეტაპი	ძირითადი ჩართულობის ღონისძიება	ძირითადი მონაწილეები	მიახ. პერიოდი (პროექტის თვე)
		დონორები	
ამოცანა 9	კერძო სექტორის მრგვალი მაგიდები; ადაპტაციის დაფინანსების საკითხებზე კონსულტაციები; დონორთა ფორუმი	ფინანსთა სამინისტრო, MEPA, კერძო სექტორი, განვითარების პარტნიორები, დონორები, ფინანსური ინსტიტუტები	თვე 12
ამოცანა 10	მონიტორინგისა და შეფასების (M&E/MEL) სისტემის ვალიდაცია; 2 ტრენინგი	MEPA, EIEC, CCC, სექტორული სამინისტროები, ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფები	თვე 12
ამოცანა 11	ცნობიერების ამაღლების კამპანია; სათემო შეხვედრები; საინფორმაციო ღონისძიებები	ფართო საზოგადოება, ადგილობრივი თემები, მედია, NGO/CSO-ები, მუნიციპალიტეტები	თვე 12
ამოცანა 12	საჯარო განხილვები რეგიონებში და თბილისში; საბოლოო უკუკავშირის მიღება	ყველა დაინტერესებული მხარე, რეგიონული და ადგილობრივი წარმომადგენლები, სამინისტროები, კერძო სექტორი, აკადემიური სექტორი, NGO/CSO-ები	თვე 13

შენიშვნა: გრაფიკი წარმოადგენს საორიენტაციო გეგმას და შეიძლება დაზუსტდეს პროექტის განხორციელების პროცესში. ყველა ღონისძიებაზე უზრუნველყოფილი იქნება GESI პრინციპების გათვალისწინება და მონაწილეთა სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შეგროვება.

დანართი 12. დასწრების რეესტრისა და სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შაბლონი

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ღონისძიებების ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნება მონაწილეთა შესახებ მონაცემების სისტემატური აღრიცხვა და შესაძლებლობის ფარგლებში, სქესის, ასაკისა და სხვა შესაბამისი სოციალური მახასიათებლების მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შეგროვება. აღნიშნული ინფორმაცია გამოყენებული იქნება ჩართულობის პროცესის მონიტორინგის, გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) შეფასებისა და ანგარიშგების მიზნით.

ცხრილი 15. დასწრების რეესტრის შაბლონი

№	მონაწილის სახელი და გვარი	ორგანიზაცია	თანამდებობა	სქესი (ქ/მ)	საკონტაქტო (არასავ.)	ხელმოწერა
1						
2						
3						
...						

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ღონისძიებების ფარგლებში უზრუნველყოფილი იქნება მონაწილეთა შესახებ მონაცემების სისტემატური აღრიცხვა და, შესაძლებლობის ფარგლებში, სქესის, ასაკისა და სხვა შესაბამისი სოციალური მახასიათებლების მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შეგროვება. აღნიშნული ინფორმაცია გამოყენებული იქნება ჩართულობის პროცესის მონიტორინგის, გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) შეფასებისა და ანგარიშგების მიზნით.

შემაჯამებელი სტატისტიკა

ღონისძიების დასახელება: _____

თარიღი: _____

ადგილი: _____

ცხრილი 16. შემაჯამებელი სტატისტიკა

მაჩვენებელი	რაოდენობა
მონაწილეთა საერთო რაოდენობა	—
ქალი მონაწილეები	— (___%)

მაჩვენებელი	რაოდენობა
მამაკაცი მონაწილეები	___ (___%)
წარმოდგენილი ორგანიზაციების რაოდენობა	___

დანართი 13. უკუკავშირის / საჩივრის ფორმის შაბლონი

NAP-ის პროცესის ფარგლებში დაინტერესებულ მხარეებს შესაძლებლობა ექნებათ წარმოადგინონ უკუკავშირი, რეკომენდაციები ან საჩივრები. წარმოდგენილი ინფორმაცია გამოყენებული იქნება პროცესის გაუმჯობესების, მონაწილეთა მოსაზრებების გათვალისწინებისა და საჩივრების ეფექტიანი მართვის მიზნით.

ცხრილი 17. უკუკავშირის / საჩივრის ფორმის შაბლონი

ველი	შესავსები ინფორმაცია
განაცხადის ნომერი	
მიღების თარიღი	
განმცხადებლის სახელი (სურვილისამებრ)	
ორგანიზაცია (არსებობის შემთხვევაში)	
დაინტერესებული მხარის კატეგორია	
საკონტაქტო ინფორმაცია (ელ. ფოსტა / ტელეფონი)	
განაცხადის ტიპი	☐ უკუკავშირი ☐ რეკომენდაცია ☐ საჩივარი
საკითხის მოკლე აღწერა	
დეტალური კომენტარი / საჩივარი	
სასურველი შედეგი ან რეკომენდაცია	
მიღების დადასტურების თარიღი	
პასუხისმგებელი პირი / უწყება	
განხილვის შედეგი	
რეაგირების თარიღი	
სტატუსი	☐ მიღებულია ☐ განხილვის პროცესში ☐

ველი	შესავსები ინფორმაცია
	გადაწყვეტილია ☐ დახურულია
შენიშვნა	

რეაგირების კატეგორიები

- გათვალისწინებულია;
- ნაწილობრივ გათვალისწინებულია;
- არ არის გათვალისწინებული (დასაბუთების მითითებით);
- გადამისამართებულია შესაბამის უწყებაში;
- დამატებითი ინფორმაციაა საჭირო.

კონფიდენციალურობა

განმცხადებლის მიერ მოწოდებული პერსონალური ინფორმაცია გამოყენებული იქნება მხოლოდ NAP-ის პროცესთან დაკავშირებული უკუკავშირისა და საჩივრების მართვის მიზნით და დამუშავდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

დანართი 14. შეხვედრის ოქმის შაბლონი

შეხვედრის ოქმი წარმოადგენს NAP-ის პროცესის ფარგლებში ჩატარებული საკონსულტაციო, სამუშაო, ვალიდაციის, ტრენინგისა და სხვა ტიპის შეხვედრების ოფიციალურ ჩანაწერს. ოქმი გამოიყენება განხილული საკითხების, მიღებული გადაწყვეტილებების, რეკომენდაციებისა და შემდგომი ქმედებების დოკუმენტირების მიზნით.

1. ძირითადი ინფორმაცია

- შეხვედრის დასახელება:
- შეხვედრის მიზანი:
- თარიღი:
- დრო:
- ადგილი / ფორმატი (ფიზიკური / ონლაინ / ჰიბრიდული):
- ორგანიზატორი:
- ფასილიტატორი / მოდერატორი:

2. დღის წესრიგი

ცხრილი 18. დღის წესრიგი (შაბლონი)

№	საკითხი
1	
2	
3	

3. მონაწილეები

- მონაწილეთა სია (დანართი 12-ის ფორმატის შესაბამისად);
- მონაწილეთა საერთო რაოდენობა;
- ქალი მონაწილეები: ____ (____%);
- მამაკაცი მონაწილეები: ____ (____%);
- წარმოდგენილი ორგანიზაციები და დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები.

4. განხილული საკითხები

ცხრილი 19. განხილული საკითხები (შაბლონი)

საკითხი	ძირითადი მოსაზრებები და კომენტარები

5. მიღებული გადაწყვეტილებები და შეთანხმებები

ცხრილი 20. მიღებული გადაწყვეტილებები და შეთანხმებები (შაბლონი)

№	გადაწყვეტილება / შეთანხმება	პასუხისმგებელი მხარე	ვადა
1			
2			

6. მიღებული უკუკავშირი და შემდგომი რეაგირება

ცხრილი 21. მიღებული უკუკავშირი და შემდგომი რეაგირება (შაბლონი)

რეკომენდაცია / კომენტარი	გათვალისწინების სტატუსი	შემდგომი ქმედება

რეკომენდაცია / კომენტარი	გათვალისწინების სტატუსი	შემდგომი ქმედება

7. შემდგომი ნაბიჯები

ცხრილი 22. შემდგომი ნაბიჯები (შაბლონი)

ქმედება	პასუხისმგებელი	ვადა

შენიშვნა: შეხვედრის ოქმი უნდა მომზადდეს ღონისძიების დასრულებიდან გონივრულ ვადაში და საჭიროების შემთხვევაში, გაეგზავნოს მონაწილეებს კომენტარებისა და დაზუსტებების მისაღებად. ოქმი ინახება პროექტის დოკუმენტაციის ნაწილად და გამოიყენება მონიტორინგის, ანგარიშგებისა და შემდგომი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

8. დანართები

- დასწრების სია;
- პრეზენტაციები და სამუშაო მასალები;
- ფოტომასალა (საჭიროების შემთხვევაში);
- სხვა დამხმარე დოკუმენტები.

დანართი 15. საჯარო კონსულტაციის შემაჯამებელი ანგარიშისა და

რეკომენდაციების აღრიცხვის შაბლონი

საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილების მე-9 მუხლის შესაბამისად, საჯარო კონსულტაციის დასრულების შემდეგ მზადდება შემაჯამებელი ანგარიში, რომელიც ასახავს ჩატარებული კონსულტაციების პროცესს, მონაწილეებს, მიღებულ რეკომენდაციებსა და მათზე რეაგირების შედეგებს.

ცხრილი 23. საჯარო კონსულტაციის შემაჯამებელი ანგარიში

ველი	შესავსები ინფორმაცია
დოკუმენტის დასახელება	
საჯარო კონსულტაციის თარიღ(ებ)ი	

ველი	შესავსები ინფორმაცია
კონსულტაციის ფორმატი (შეხვედრა / ელექტრონული / შერეული)	
მოწვევის / გამოქვეყნების თარიღი	
ინფორმაციის გავრცელების არხები	
მონაწილეთა საერთო რაოდენობა	
ქალი მონაწილეები	
მამაკაცი მონაწილეები	
წარმოდგენილი დაინტერესებული მხარეების კატეგორიები	
განხილული ძირითადი საკითხები	
მიღებული რეკომენდაციების საერთო რაოდენობა	
გათვალისწინებული რეკომენდაციები	
ნაწილობრივ გათვალისწინებული რეკომენდაციები	
გათვალისწინებული რეკომენდაციები	
ანგარიშის გამოქვეყნების თარიღი	
ანგარიშის გამოქვეყნების ბმული	

ცხრილი 24. რეკომენდაციებისა და კომენტარების რეესტრი

№	ავტორი / ორგანიზაცია	რეკომენდაცია / კომენტარი	სტატუსი	დასაბუთება / რეაგირება
1				
2				
3				

სტატუსების განმარტება

- გათვალისწინებული - რეკომენდაცია სრულად აისახა დოკუმენტში;

- ნაწილობრივ გათვალისწინებული - რეკომენდაცია ნაწილობრივ აისახა, შესაბამისი განმარტებით;
- გაუთვალისწინებელი — რეკომენდაცია არ აისახა დოკუმენტში და მითითებულია დასაბუთება.

შენიშვნა: ყველა მიღებული რეკომენდაცია და კომენტარი რეგისტრირდება და ინახება საჯარო კონსულტაციების დოკუმენტაციასთან ერთად. ნაწილობრივ გათვალისწინებული ან გაუთვალისწინებელი რეკომენდაციების შემთხვევაში აუცილებელია შესაბამისი დასაბუთების წარმოდგენა.

დანართი 16. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) სტრატეგია

გენდერული ანალიზის ჩარჩო

გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (Gender Equality and Social Inclusion – GESI) სტრატეგია მიზნად ისახავს NAP-ის პროცესში ქალებისა და მამაკაცების, ასევე ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობების, მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების თანაბარი, ეფექტიანი და შინაარსობრივი მონაწილეობის უზრუნველყოფას.

სტრატეგია ეფუძნება გენდერული თანასწორობისა და ადამიანის უფლებების ეროვნულ და საერთაშორისო პრინციპებს, ასევე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის დაგეგმვის პროცესში ინკლუზიური მმართველობისა და მონაწილეობითი დაგეგმვის მიდგომებს.

ანალიზის საფუძველს წარმოადგენს საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები, საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის მონაცემები და NAP-ის პროცესში დაგროვილი მონაწილეობის მონაცემები.

საქართველოში ბოლო წლებში გაიზარდა ქალთა წარმომადგენლობა ხელმძღვანელ პოზიციებზე, თუმცა ეკონომიკისა და საჯარო მმართველობის სხვადასხვა სექტორში კვლავ არსებობს მნიშვნელოვანი გენდერული განსხვავებები. 2024 წლის მონაცემებით, ქალები ხელმძღვანელ პოზიციებზე დასაქმებულთა 39.7%-ს შეადგენდნენ (SDG 5.5.2), ხოლო შეუსწორებელმა გენდერულმა სახელფასო სხვაობამ 32.0% შეადგინა. გარდა ამისა, სასოფლო-სამეურნეო მეურნეობების მხოლოდ 33.3%-ს ქალი ხელმძღვანელობდა, ხოლო ქალების სარგებლობაში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების წილი მხოლოდ 20%-ს შეადგენდა.

საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის მიერ მოწოდებული მონაცემების მიხედვით (2025 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით), სამინისტროებში დასაქმებულთა შორის ქალები შეადგენდნენ 24.5%-ს, ხოლო ხელმძღვანელ პოზიციებზე (I და II რანგის ადმინისტრაციული და პოლიტიკური თანამდებობები) მათი წარმომადგენლობა 40.5% იყო.

გენდერული თანასწორობის შეფასების მნიშვნელოვანი კომპონენტია ეკონომიკური თანასწორობაც. მიუხედავად იმისა, რომ NAP-ის ფარგლებში სახელფასო პოლიტიკის რეგულირება პროექტის უშუალო მიზანს არ წარმოადგენს, შრომის ბაზარზე არსებული გენდერული სახელფასო სხვაობა წარმოადგენს მნიშვნელოვან კონტექსტურ ფაქტორს, რომელიც გათვალისწინებული იქნება NAP-ის პროცესში მონაწილეობის, შესაძლებლობების განვითარების, კლიმატური მოწყვლადობის შეფასებისა და ადაპტაციის ღონისძიებების დაგეგმვისას.

NAP-ის ფარგლებში უკვე ჩატარებული საკონსულტაციო პროცესები ადასტურებს, რომ შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვის შემთხვევაში შესაძლებელია ქალთა მაღალი მონაწილეობის უზრუნველყოფა. პროექტის ფარგლებში ჩატარებულ შეხვედრებსა და ტრენინგებში მონაწილე 316 პირიდან 195 ქალი იყო, რაც მონაწილეთა 61.7%-ს შეადგენს და მნიშვნელოვნად აღემატება ტექნიკური დავალებით განსაზღვრულ როგორც მინიმალურ (15%), ისე სასურველ (30%) მაჩვენებლებს.

NAP-ის განხორციელების პერიოდში აღნიშნული მონაცემები პერიოდულად განახლდება და გამოყენებული იქნება მონაწილეობის ბარიერების იდენტიფიცირების, გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის ღონისძიებების დაგეგმვისა და მათი ეფექტიანობის შეფასებისთვის.

ცხრილი 25. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) საწყისი მაჩვენებლები

ინდიკატორი	ქალები (%)	მამაკაცები (%)	მონაცემთა წყარო
ქალთა წარმომადგენლობა ხელმძღვანელ პოზიციებზე (SDG 5.5.2, 2024)	39.7	60.3	საქსტატი
სამინისტროებში დასაქმებული პირები	24.5	75.5	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია

ხელმძღვანელი პოზიციები სამინისტროებში (I–II რანგი, 2025)	40.5	59.5	საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია
საკონსულტაციო შეხვედრების, ტრენინგებისა და სემინარების მონაწილეები	61.7	38.3	NAP-ის მონაწილეთა რეესტრი
შეუსწორებელი გენდერული სახელფასო სხვაობა (2024)	ქალების საშუალო ანაზღაურება 32.0%-ით დაბალია		საქსტატი

შენიშვნა: ბოლო სტრიქონში წარმოდგენილი მაჩვენებელი ასახავს ქალებისა და მამაკაცების საშუალო ანაზღაურებებს შორის შეუსწორებელ გენდერულ სახელფასო სხვაობას და არ წარმოადგენს ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობის წილს.

ცხრილი შეიცვება და დაზუსტდება NAP-ის პროცესის ფარგლებში მიღებული ფაქტობრივი მონაცემების საფუძველზე.

სტრატეგიული მიზნები

სტრატეგიის განხორციელებისას გამოყენებული იქნება პროპორციულობის, თანაბარი შესაძლებლობების, არადისკრიმინაციის, ინკლუზიურობისა და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილებების მიღების პრინციპები, რაც უზრუნველყოფს გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის სისტემურ ინტეგრირებას NAP-ის ყველა ეტაპზე.

გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის სტრატეგია ეფუძნება შემდეგ სტრატეგიულ მიზნებს:

1. NAP-ის პროცესში ქალებისა და მამაკაცების, ასევე სხვა სოციალური ჯგუფების თანაბარი, ეფექტიანი და შინაარსობრივი მონაწილეობის უზრუნველყოფა;
2. გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში ქალთა წარმომადგენლობისა და ლიდერობის გაძლიერება;
3. ქალთა, ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობებისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების ინტერესებისა და საჭიროებების სათანადოდ გათვალისწინება;

4. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის ასპექტების ინტეგრირება NAP-ის პროცესის ყველა ეტაპზე;
5. სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემებისა და გენდერული ანალიზის სისტემატური გამოყენება NAP-ის დაგეგმვის, განხორციელებისა და მონიტორინგის პროცესებში;
6. ძირითადი დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების გაძლიერება გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის საკითხებზე.

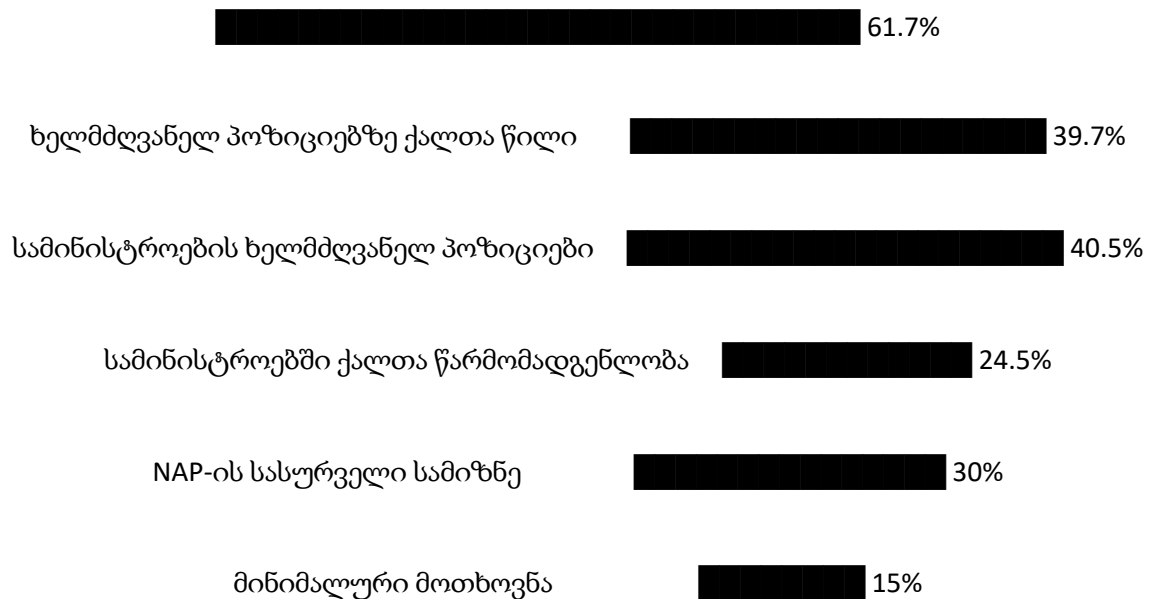
სამიზნე მაჩვენებლები

ქვემოთ წარმოდგენილი ცხრილი მოიცავს ინფორმაციას გენდერის თანაბარი მონაწილეობის სამიზნე მაჩვენებლების შესახებ.

ცხრილი 26. გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის (GESI) სამიზნე მაჩვენებლები

მაჩვენებლები	საწყისი მდგომარეობა (Baseline)	სამიზნე
ქალთა მონაწილეობა თითოეულ შეხვედრასა და ტრენინგში	61.7%	არანაკლებ 15%; შესაძლებლობის ფარგლებში 30%-ზე მეტი
ქალთა წარმომადგენლობა ინტერსექტორულ სამუშაო ჯგუფებში	-	არანაკლებ 30%; შესაძლებლობის ფარგლებში გენდერულად დაბალანსებული წარმომადგენლობა
სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების შეგროვება და ანგარიშგება	მიმდინარეობს	100%
ქალთა ორგანიზაციებისა და ექსპერტების მონაწილეობა სექტორულ განხილვებში	მიმდინარეობს	ყველა შესაბამის პროცესში
მოწყვლადი ჯგუფების წარმომადგენლების მონაწილეობა რეგიონულ და სათემო შეხვედრებში	მიმდინარეობს	ყველა შესაბამის ღონისძიებაში
GESI ასპექტების ინტეგრირება NAP-ის ძირითად დოკუმენტებში	მიმდინარეობს	100%

ქალთა მონაწილეობა NAP-ის შეხვედრებში

ნახაზი 6. ძირითადი საწყისი და სამიზნე მაჩვენებლები

ღონისძიებები ქალთა და მოწყვლადი ჯგუფების მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად

NAP-ის პროცესში გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის უზრუნველსაყოფად განხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

- შეხვედრების დროისა და ფორმატის დაგეგმვა მონაწილეობის ბარიერების შესამცირებლად, მათ შორის ონლაინ მონაწილეობის შესაძლებლობის უზრუნველყოფა;
- ქალთა ორგანიზაციების, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებისა (CSO), აკადემიური წრეებისა და შესაბამისი პროფესიული ქსელების მიზნობრივი ჩართულობა;
- ქალთა ორგანიზაციებისა და გენდერულ საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო და არასახელმწიფო ინსტიტუტების სისტემატური მონაწილეობა NAP-ის პოლიტიკის, გეგმებისა და ღონისძიებების შემუშავების, განხილვის, განხორციელებისა და მონიტორინგის პროცესებში;

- გენდერულად მგრძნობიარე და ინკლუზიური ფასილიტაციის გამოყენება, რომელიც უზრუნველყოფს ყველა მონაწილის მოსაზრების სრულფასოვან წარმოდგენასა და თანაბარ მონაწილეობას;
- ახალგაზრდების, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების, ეთნიკური უმცირესობების, მაღალმთიანი რეგიონების მოსახლეობის, ადგილობრივი თემებისა და სხვა მოწყვლადი ჯგუფების მიზნობრივი ჩართულობა;
- მონაწილეთა შესახებ სქესის, ასაკის, შესაძლებლობის ფარგლებში ეთნიკური კუთვნილებისა და სხვა შესაბამისი სოციალური მახასიათებლების მიხედვით დანაწევრებული მონაცემების სისტემატური შეგროვება, ანალიზი და ანგარიშგება;
- სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემებისა და გენდერული ანალიზის გამოყენება კლიმატური რისკებისა და მოწყვლადობის შეფასების, ადაპტაციის ღონისძიებების პრიორიტეტიზაციის, განხორციელებისა და მონიტორინგის პროცესებში;
- გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის ასპექტების ინტეგრირება NAP-ის ხედვაში, კლიმატური რისკებისა და მოწყვლადობის შეფასებებში, სექტორულ და რეგიონულ გეგმებში, ადაპტაციის ღონისძიებებსა და დაფინანსების მექანიზმებში;
- საკომუნიკაციო და საინფორმაციო მასალების ხელმისაწვდომ ფორმატებში გავრცელება, მათ შორის საჭიროების შემთხვევაში ადაპტირებული ფორმატების გამოყენება სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის;
- გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის საკითხებზე ცნობიერების ამაღლებისა და შესაძლებლობების განვითარების ღონისძიებების განხორციელება სამუშაო ჯგუფებისა და სხვა ძირითადი დაინტერესებული მხარეებისთვის;
- NAP-ის პროცესში მონაწილეთა და გადაწყვეტილების მიღების სხვადასხვა დონეზე ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობის პერიოდული მონიტორინგი და შესაბამისი ადმინისტრაციული მონაცემების განახლება;
- შესაძლებლობის ფარგლებში, გენდერული ეკონომიკური მაჩვენებლების (მათ შორის გენდერული სახელფასო სხვაობისა და შრომის ბაზარზე მონაწილეობის შესახებ ოფიციალური სტატისტიკის) გამოყენება NAP-ის განხორციელების ფართო სოციალურ-ეკონომიკური კონტექსტის შეფასებისას.

მონიტორინგი და ანგარიშგება

გენდერული თანასწორობისა და სოციალური ინკლუზიის სტრატეგიის განხორციელების პროგრესი შეფასდება მონაწილეთა რეესტრების, დასწრების სიების, სამუშაო ჯგუფების მონაცემების, საკონსულტაციო პროცესების ანგარიშებისა და ჩართულობის მონიტორინგის ინდიკატორების საფუძველზე.

მონიტორინგის ფარგლებში სისტემატურად შეგროვდება და გაანალიზდება სქესის მიხედვით დანაწევრებული მონაცემები, რომლებიც ასახავს მონაწილეთა, სამუშაო ჯგუფების წევრებისა და გადაწყვეტილების მიღების სხვადასხვა დონეზე ქალებისა და მამაკაცების წარმომადგენლობას. შესაძლებლობის ფარგლებში, პერიოდულად განახლდება პარტნიორი სამინისტროებისა და სხვა ინსტიტუციების ადმინისტრაციული მონაცემებიც.

მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროცესში, შესაძლებლობის ფარგლებში, გამოყენებული იქნება აგრეთვე გენდერული ეკონომიკური მაჩვენებლები, მათ შორის შრომის ბაზარზე ქალთა მონაწილეობისა და გენდერული სახელფასო სხვაობის შესახებ არსებული ოფიციალური სტატისტიკური ინფორმაცია, როგორც NAP-ის განხორციელების ფართო სოციალურ-ეკონომიკური კონტექსტის ნაწილი.

სტრატეგიის განხორციელების შედეგები რეგულარულად განიხილება ინტერსექტორულ სამუშაო ჯგუფებში, ხოლო ძირითადი მიგნებები და რეკომენდაციები წარედგინება კლიმატის ცვლილების საბჭოს (CCC) და NAP-ის პროცესის კოორდინაციაზე პასუხისმგებელ უწყებებს.

დანართი 17. SEP-ის შემუშავების საერთაშორისო და ეროვნული

სამართლებრივი საფუძვლები

17.1 ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში დაინტერესებული მხარეების

ჩართულობის ძირითადი საერთაშორისო საფუძვლები

გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია (UNFCCC), პარიზის შეთანხმება (Paris Agreement) და NAP პროცესის შესახებ UNFCCC-ის ფარგლებში მიღებული გადაწყვეტილებები აღიარებენ კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის მნიშვნელობას და ხელს უწყობენ მონაწილეობითი, გამჭვირვალე და სამეცნიერო მტკიცებულებებზე, ადგილობრივ და ტრადიციულ ცოდნასა და საუკეთესო პრაქტიკაზე დაფუძნებული მიდგომების გამოყენებას. აღნიშნული საერთაშორისო ჩარჩოები ხაზს უსვამენ

საზოგადოების მონაწილეობის, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების, შესაძლებლობების გაძლიერების, გენდერული ასპექტების გათვალისწინებისა და კლიმატის ცვლილების მიმართ განსაკუთრებით მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებებისა და ინტერესების ინტეგრირების მნიშვნელობას. ამასთან, NAP პროცესი განიხილება, როგორც უწყვეტი, ეტაპობრივად განვითარებადი და პერიოდულად განახლებადი პროცესი, რომელიც მიზნად ისახავს კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადობის შემცირებას, ადაპტაციური შესაძლებლობებისა და მდგრადობის გაძლიერებას, ასევე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის ინტეგრირებას განვითარების დაგეგმვისა და პოლიტიკის პროცესებში.³

პარიზის შეთანხმების ფარგლებში ჩამოყალიბებული ადაპტაციის გლობალური მიზანი (Global Goal on Adaptation – GGA) შემდგომ განვითარდა Glasgow–Sharm el-Sheikh Work Programme-ის ფარგლებში და დაკონკრეტდა არაბთა გაერთიანებული საამიროების ჩარჩოთი გლობალური კლიმატური მდგრადობისთვის (UAE Framework for Global Climate Resilience). აღნიშნული პროცესები მიზნად ისახავს ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერებას, კლიმატის მიმართ მდგრადობის ზრდასა და მოწყვლადობის შემცირებას და ხელს უწყობს ინკლუზიური მმართველობის, მრავალმხრივი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის, ადგილობრივი და ტრადიციული ცოდნის გათვალისწინებისა და სხვადასხვა სექტორსა და მმართველობის დონეებს შორის კოორდინაციის გაძლიერებას ადაპტაციის დაგეგმვის, განხორციელებისა და მონიტორინგის პროცესებში. აღნიშნული პრინციპები ასახულია UAE Framework for Global Climate Resilience-ის ფარგლებში განსაზღვრულ მიმართულებებსა და მიზნებში.⁴

UNFCCC-ის ფარგლებში მიღებული გენდერული სამოქმედო გეგმა (Gender Action Plan – GAP) ხელს უწყობს კლიმატის პოლიტიკისა და ქმედებების გენდერულად მგრძნობიარე დაგეგმვასა და განხორციელებას. აღნიშნული ჩარჩო მიზნად ისახავს კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებულ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესებში ქალთა სრული, თანასწორი და არსებითი მონაწილეობის გაძლიერებას, გენდერული პერსპექტივის ინტეგრირებას, მათ შორის ადაპტაციის, შესაძლებლობების გაძლიერებისა და პოლიტიკის

³ United Nations Framework Convention on Climate Change [UNFCCC], 1992, მუხლები 4 და 6; Paris Agreement, 2015, მუხლები 7, 11 და 12; UNFCCC, 2011, Decision 5/CP.17).

⁴ Glasgow–Sharm el-Sheikh Work Programme on the Global Goal on Adaptation, 2022; Decision 2/CMA.5, 2023.

დაგეგმვის პროცესებში, ასევე გენდერული მონაცემებისა და ანალიზის გამოყენების ხელშეწყობას. შესაბამისად, GAP წარმოადგენს მნიშვნელოვან საერთაშორისო ჩარჩოს კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის პოლიტიკისა და ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში ინკლუზიური და გენდერულად მგრძნობიარე მიდგომების უზრუნველსაყოფად.⁵

NAP-ის ტექნიკური სახელმძღვანელოები აღწერს აღნიშნული პრინციპების პრაქტიკაში განხორციელების მექანიზმებს. სახელმძღვანელოების მიხედვით, NAP-ის პროცესი უნდა დაეფუძნოს შესაბამისი ინსტიტუციური და საკოორდინაციო მექანიზმების ჩამოყალიბებას და უზრუნველყოს მრავალსექტორული და მრავალდონიანი ჩართულობა. ამ მიზნით რეკომენდებულია სახელმწიფო უწყებების, ადგილობრივი თვითმმართველობების, კერძო სექტორის, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების, აკადემიური და კვლევითი ინსტიტუტებისა და ადგილობრივი თემების მონაწილეობა ადაპტაციის დაგეგმვის, განხორციელების, მონიტორინგისა და პერიოდული განახლების ყველა ეტაპზე. ასეთი თანამშრომლობა ხელს უწყობს კლიმატის ცვლილების რისკებისა და მოწყვლადობის შეფასების, ადაპტაციის პრიორიტეტების განსაზღვრისა და შესაბამისი ღონისძიებების ეფექტიან დაგეგმვასა და განხორციელებას.⁶

NAP-ის პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პრინციპებს დამატებით ამყარებს სხვა საერთაშორისო ჩარჩოებიც, კერძოდ:

NAP-ის პროცესში გამოყენებული მრავალმხრივი ჩართულობის, ადგილობრივი შესაძლებლობების გაძლიერებისა და მრავალდონიანი მმართველობის პრინციპები ასევე თანხვედრაშია კატასტროფის რისკის შემცირების შესახებ სენდაის ჩარჩოსთან (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030), რომელიც აღიარებს სახელმწიფო უწყებების, ადგილობრივი ხელისუფლების, კერძო სექტორის, სამოქალაქო საზოგადოების, აკადემიური წრეებისა და ადგილობრივი თემების ჩართულობის მნიშვნელობას მდგრადობისა და რისკების შემცირების პროცესებში.⁷

დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის უზრუნველყოფის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია ასევე გარემოსდაცვით საკითხებზე ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და

⁵ Conference of the Parties [COP], 2017, Decision 3/CP.23; COP, 2019, Decision 3/CP.25.

⁶ (Least Developed Countries Expert Group [LEG], 2012; Least Developed Countries Expert Group [LEG], 2025).

⁷ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction [UNDRR], 2015).

მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის შესახებ კონვენცია (Aarhus Convention). კონვენცია უზრუნველყოფს გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის, საზოგადოების ეფექტიანი მონაწილეობისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესების გამჭვირვალობის პრინციპებს, რაც მნიშვნელოვან საფუძველს ქმნის კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციის პოლიტიკისა და ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში ფართო და ინკლუზიური ჩართულობის უზრუნველსაყოფად. საქართველო ორჰუსის კონვენციის მხარეა.⁸

17.2 ეროვნული ადაპტაციის გეგმის (NAP) პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ძირითადი ეროვნული საფუძვლები

საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი (Nationally Determined Contribution – NDC 3.0) წარმოადგენს ქვეყნის კლიმატური პოლიტიკის ერთ-ერთ ძირითად სტრატეგიულ დოკუმენტს და მიზნად ისახავს საქართველოს მდგრადი, დაბალანსებული, დაბალემისიანი და კლიმატმედეგი განვითარების ხელშეწყობას. დოკუმენტი მომზადებულია მონაწილეობითი მიდგომის საფუძველზე და ხაზს უსვამს კლიმატის ცვლილების რისკების, ადაპტაციის საჭიროებებისა და შეზღუდვების შეფასების მნიშვნელობას. NDC 3.0 ასევე ითვალისწინებს ადამიანის უფლებებზე დაფუძნებული მიდგომის გამოყენებას და კლიმატის ცვლილების მიმართ მოწყვლადი ჯგუფების საჭიროებების გათვალისწინებას კლიმატთან დაკავშირებული პოლიტიკისა და ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში. ამასთან, დოკუმენტი განსაზღვრავს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის შემუშავებას, როგორც ქვეყნის ადაპტაციის პოლიტიკის ერთ-ერთ ძირითად ინსტრუმენტს.⁹

საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინება (Fifth National Communication - NC5) წარმოადგენს კლიმატის ცვლილების შესახებ ქვეყნის ერთ-ერთ ძირითად ეროვნულ ანალიტიკურ დოკუმენტს. კლიმატის ცვლილების გავლენის, მოწყვლადობისა და ადაპტაციის საკითხებთან ერთად, დოკუმენტი მოიცავს საზოგადოების მონაწილეობის, კლიმატის ცვლილების შესახებ ცნობიერებისა და ინფორმირების, განათლებისა და შესაძლებლობების გაძლიერების, ასევე კლიმატის ცვლილების კონტექსტში გენდერული საკითხების განხილვას.¹⁰

⁸ United Nations Economic Commission for Europe [UNECE], 1998; Parliament of Georgia, 2000.

⁹ Nationally Determined Contribution of Georgia 3.0, 2021).

¹⁰ (Fifth National Communication of Georgia to the UNFCCC, 2024).

გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამა (National Environmental Action Programme IV - NEAP IV) გარემოსდაცვითი მმართველობის მნიშვნელოვან ელემენტებად განიხილავს სხვადასხვა დაინტერესებული მხარის, მათ შორის სახელმწიფო უწყებების, ბიზნეს სექტორის, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების, ადგილობრივი თემებისა და მოსახლეობის მონაწილეობას გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში. NEAP IV ასევე ყურადღებას ამახვილებს საზოგადოების მონაწილეობის, გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და საზოგადოების ინფორმირებისა და მონაწილეობის მექანიზმების გაუმჯობესების საჭიროებაზე.¹¹

საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილებით დამტკიცებული „პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესი“ განსაზღვრავს პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების პროცესში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობისა და საჯარო კონსულტაციების ძირითად მოთხოვნებს. დადგენილების თანახმად, პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავების პროცესში უნდა განისაზღვროს დაინტერესებული მხარეები და უზრუნველყოფილ იქნეს მათი ჩართულობა; სიტუაციის ანალიზი უნდა განხორციელდეს მათთან თანამშრომლობით, ხოლო პრობლემების, მათი გამომწვევი ფაქტორებისა და სექტორული პრიორიტეტების განსაზღვრა უნდა შეთანხმდეს დაინტერესებულ მხარეებთან. ამასთან, პოლიტიკის დოკუმენტის დამტკიცებამდე სავალდებულოა საჯარო კონსულტაციის გამართვა, დაინტერესებული მხარეების წინასწარი ინფორმირება და კონსულტაციის შედეგების შემაჯამებელი ანგარიშის მომზადება.¹²

¹¹ გარემოს დაცვის მოქმედებათა მეოთხე ეროვნული პროგრამა NEAP IV, 2022–2026.

¹² საქართველოს მთავრობის №629 დადგენილება, 2019.

დანართი 18. კლიმატური ზემოქმედება-სექტორული პრიორიტეტიზაციის

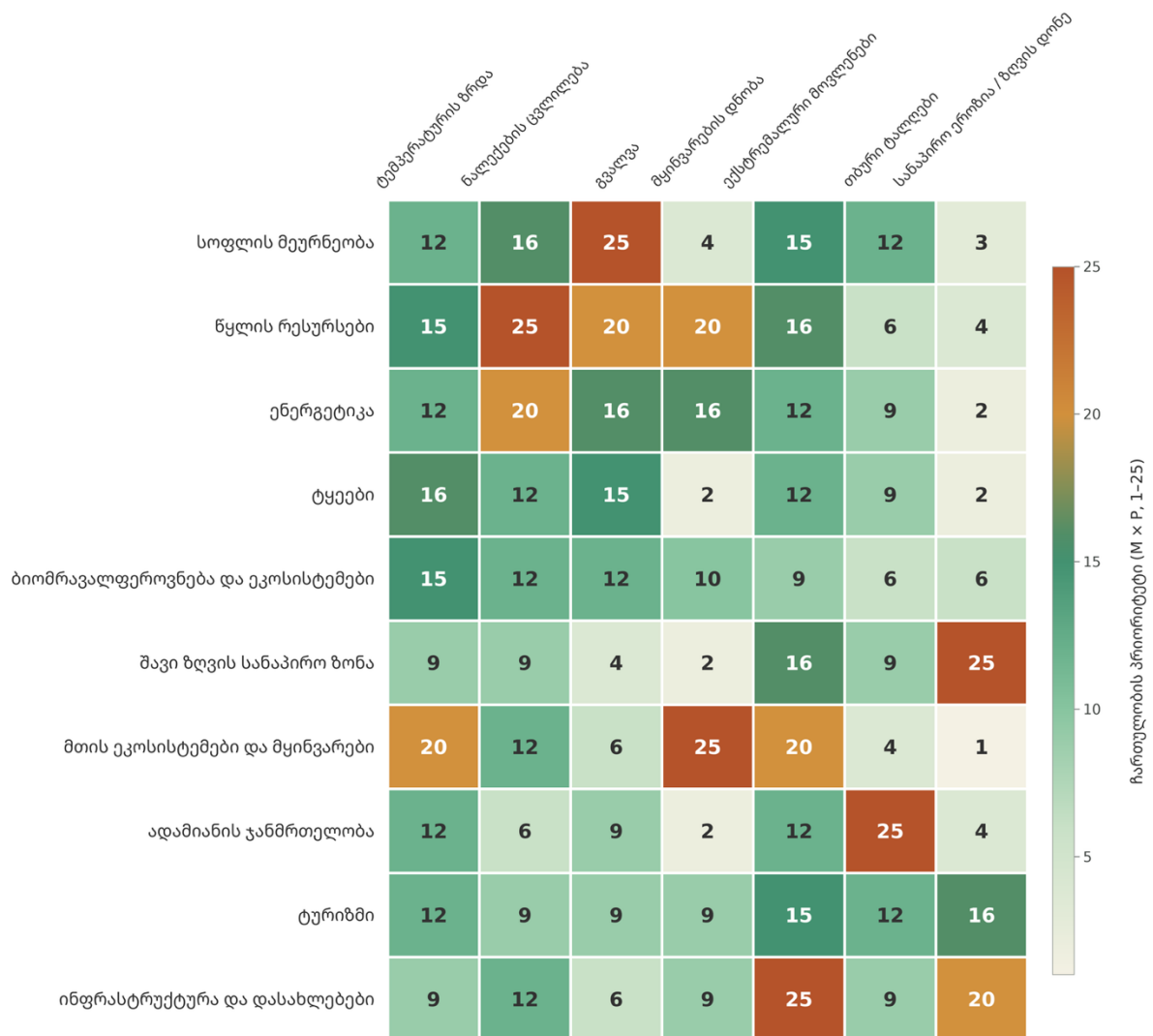
მატრიცა (M×P)

ჩართულობის პრიორიტეტების განსაზღვრისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის ინტენსივობის დასაბუთების მიზნით გამოყენებულია კლიმატური ზემოქმედება-სექტორული მატრიცა, რომელიც აერთიანებს საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინებით (NC5) იდენტიფიცირებულ ძირითად კლიმატურ სტრესორებსა და NDC 3.0-ისა და NC5-ის საფუძველზე განსაზღვრულ პრიორიტეტულ სექტორებსა და სისტემებს.

მატრიცა ჯვარედინად აფასებს კლიმატური სტრესორების პოტენციურ ზემოქმედებას თითოეულ სექტორსა და სისტემაზე და განსაზღვრავს შესაბამისი ჩართულობის პრიორიტეტს. თითოეული უჯრა შეიცავს ორ მაჩვენებელს:

- M (Magnitude) — კლიმატური ზემოქმედების მასშტაბი (1-5);
- P (Priority) — ჩართულობის პრიორიტეტი (1-5).

უჯრის საბოლოო შეფასება განისაზღვრება $M \times P$ ნამრავლით, რაც გამოიყენება სექტორებისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის პრიორიტეტების ვიზუალიზაციისა და შედარებისთვის. უფრო მაღალი მნიშვნელობები მიუთითებს როგორც კლიმატური ზემოქმედების, ისე შესაბამის სექტორში ჩართულობის საჭიროების უფრო მაღალ დონეზე. მატრიცის შედეგები გამოიყენება სექტორული სამუშაო ჯგუფების ფორმირების, ჩართულობის რესურსების განაწილებისა და NAP-ის პროცესში საკონსულტაციო საქმიანობის პრიორიტეტიზაციისთვის.

ნახაზი 3. კლიმატური ზემოქმედება-სექტორული მატრიცა. წყარო: ავტორთა შეფასება NDC 3.0 (2026) და მე-5 ეროვნული შეტყობინების (2024) საფუძველზე

მაღალი ქულის მქონე გადაკვეთები (მაგალითად, წყლის რესურსები × ნალექების ცვლილება/გვალვა/მყინვარების დნობა; სოფლის მეურნეობა × გვალვა; მთის ეკოსისტემები და მყინვარები × ტემპერატურის ზრდა/მყინვარების დნობა; ჯანმრთელობა × თბური ტალღები; შავი ზღვის სანაპირო ზონა და ინფრასტრუქტურა × სანაპირო ეროზია/წყალდიდობა) მიუთითებს იმ სექტორებსა და დაინტერესებულ მხარეებზე, რომელთათვისაც საჭიროა ჩართულობის უფრო მაღალი ინტენსივობა, მათ შორის თანამშრომლობისა და გაძლიერებული საკონსულტაციო მექანიზმების გამოყენება (იხ. თავი 2.2).

მატრიცის შედეგები გამოიყენება ინტერსექტორული სამუშაო ჯგუფების თემატური ფოკუსის განსაზღვრის, რეგიონული ჩართულობის პრიორიტეტების დადგენისა და საკონსულტაციო რესურსების მიზნობრივი განაწილებისათვის (იხ. თავი 4.2). მატრიცა წარმოადგენს „ცოცხალ ინსტრუმენტს“ და საჭიროებისამებრ განახლდება და დაზუსტდება კლიმატური რისკებისა და მოწყვლადობის შეფასების (ამოცანა 4) შედეგების საფუძველზე.

შენიშვნა: მატრიცა არ წარმოადგენს რაოდენობრივ რისკის შეფასებას და გამოიყენება მხოლოდ ჩართულობის პრიორიტეტების განსაზღვრისა და სექტორული კოორდინაციის მხარდასაჭერად.

დანართი 19. წყაროები და ბიბლიოგრაფია

ქვემოთ წარმოდგენილია წინამდებარე დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის (SEP) მომზადებისას გამოყენებული ძირითადი ეროვნული და საერთაშორისო წყაროები. ფრჩხილებში მითითებულია შესაბამისი თავები, სადაც წყარო გამოყენებულია.

19.1. ეროვნული დოკუმენტები, პროექტის დოკუმენტები და სამართლებრივი საფუძველი

საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის (NAP) მომზადების ტექნიკური დავალება (Terms of Reference – ToR). (იხ. მთელი დოკუმენტი, განსაკუთრებით თავები 4–9 და დანართები)

„შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოს ადაპტაციის ეროვნული გეგმის პროცესის მხარდასაჭერად“ (Building Capacity to Advance National Adaptation Plan Process in Georgia), Green Climate Fund (GCF) პროექტის დოკუმენტი. (იხ. თავები 1.2, 1.4, 4, 5, 7 და 9)

საქართველოს ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილი (NDC 3.0), 2025/2026. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (MEPA). (იხ. თავები 1.3, 3.4.1, 3.5, 6)

საქართველოს მეხუთე ეროვნული შეტყობინება გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციისადმი (NC5), 2024. MEPA და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი (EIEC). (იხ. თავები 1.3, 3.4, 3.5)

„ქალი და კაცი საქართველოში“, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი), 2024/2025. (იხ. თავები 3.4.1 და 6)

დადგენილება №629 „პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“, 20 დეკემბერი, 2019. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე. (იხ. თავები 1.2, 8.3, 8.4, 9 და დანართი 8)

მდგრადი ენერგეტიკისა და კლიმატის სამოქმედო გეგმები (SECAPs)

19.2. საერთაშორისო ჩარჩოები, შეთანხმებები და გადაწყვეტილებები

გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია (UNFCCC), 1992. (იხ. თავები 1.2 და 1.4)

პარიზის შეთანხმება (Paris Agreement), 2015, განსაკუთრებით მუხლი 7 (ადაპტაცია), მუხლი 11 (შესაძლებლობების გაძლიერება), მუხლი 12 (განათლება და ცნობიერების ამაღლება) და მუხლი 13 (გამჭვირვალობის ჩარჩო). (იხ. თავები 1.2, 1.4, 7 და 8)

UAE Framework for Global Climate Resilience (Global Goal on Adaptation – GGA), COP28, დუბაი, 2023. (იხ. თავები 1.2 და 1.4)

Decision 18/CMA.1 – Modalities, Procedures and Guidelines (MPGs) for the Enhanced Transparency Framework under the Paris Agreement, 2018. (იხ. თავები 1.3, 1.4 და 9)

Green Climate Fund (GCF) Environmental and Social Policy, 2022. (იხ. თავები 1.2 და 8)

Green Climate Fund (GCF) Gender Policy, 2024. (იხ. თავები 1.2, 3.4.1 და 6)

Green Climate Fund (GCF) Information Disclosure Policy, 2023. (იხ. თავი 8)

19.3. მეთოდოლოგიური და ტექნიკური წყაროები

UNFCCC Least Developed Countries Expert Group (LEG). *National Adaptation Plans: Technical Guidelines for the National Adaptation Plan Process*, 2012. (იხ. თავები 1.2, 3, 4 და 5)

UNDP / UNEP. *Toolkit for a Gender-Responsive National Adaptation Plan (NAP) Process*. (იხ. თავები 3.4.1 და 6)

International Association for Public Participation (IAP2). *IAP2 Spectrum of Public Participation*. (იხ. თავი 2.2 და დანართი 10)

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). *Sixth Assessment Report (AR6)*, 2021–2023. (იხ. თავები 1.3 და 3.5)

Leopold, L.B., Clarke, F.E., Hanshaw, B.B. and Balsley, J.R. *A Procedure for Evaluating Environmental Impact* (USGS Circular 645). United States Geological Survey, 1971. (იხ. თავი 3.5)